

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXI. (25)

No. (štev.) 13

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

30. marca 1972

Velikonočna skrivnost in naš čas

Vsako leto praznujemo skrivnost Velike noči in Kristusovega vstajenja. Opravljamo obrede Vélikega tedna in izpolnjujemo naše lepe tradicije ter navade, ki se ponavljajo iz roda v rod. Vendar se resnično vsako leto poglobljamo v skrivnost Velike noči in Kristusovega vstajenja? Imajo te sveta skrivnosti naše vere za nas res življenjski pomen in nam pomagajo pri iskanju smisla našega vsakdanjega življenja, polnega težav, pehanja in vsak dan novih problemov? Nam ta verska dejstva pomagajo razumeti današnji čas, stiske, spopade, navidezne ali resnične zmešnjave te nove atomske, tehnične dobe, v kateri človek obvladuje vesemirje, a si ne ustvari pravega sožitja med seboj? Nam pomagajo k popolnosti našega življenja in sreče? Kaj pomeni Kristusovo trpljenje in vstajenje danes, v teh okoliščinah, dogodkih, zmešnjavah, stiskah — v tem kritičnem času?

Obredi Vélikega tedna niso samo praznovanje, spomin na en edinstven dogodek v določenem času, pač pa so obnovitev istega dogodka v novem času in v novih okoliščinah. Letošnja Velika noč ni kot lanska, ker se dogaja v drugačnem okolju, je drugi čas, in niso isti dogodki.

Kristus je prešel skozi smrt iz časovnega življenja v večno. Moral je umreti, da je lahko vstal v večnosti, v novo življenje. Vse božje ljudstvo, vsak kristjan je deležen s Kristusom umreti in z Njim tudi vstane k novemu življenju.

„Pokopani smo bili torej z njim no krstu v smrt, da bi tako, kakor je Kristus vstal od mrtvih s slavo Očetovo, tudi mi zaživelj novo življenje“ (Rim 6, 4).

Kristus je že dokončno prešel v novo življenje. Njegovo delo je že dokončano, a se obnavlja vedno v vsakem človeku, ki želi preiti v večnost. Čeprav smo bili s Kristusom pokopani in smo vstali z Njim od mrtvih, naše stanje še ni dokončno in znova obnavljamo mnogokrat v nas Kristusovo skrivnost smrti in vstajenja.

Da bomo to Veliko noč znova vstali, moramo tudi ta Veliki petek znova umreti.

Naša smrt niso samo žrtve ali odnove, ki jih doprinesemo z veseljem. Vse stiske, dvomi, spopadi, zmešnjave današnjega časa, ki jih sprejemamo kot dejstva in jih s težavo hočemo razumeti in jim priti do dna, so udeležba pri današnji Kristusovi smrti. Nesreče in žalosti, ki smo jih doprinesli to leto, in naša Kristusova smrt. Kdor ne umre danes s Kristusom svojemu materializmu, svojim željam po bogastvu, svojim starim navadam in dobrinam tega sveta, ne vstane s Kristusom v tej Veliki noči. Čeprav je praznoval in izpolnil vse obrede, ker se njegova smrt in njegovo vstajenje nista obnovila v določkih letošnjega leta in današnjega časa.

Kdor ne skuša razumeti novega časa, spremenbe, ki jih ta prinaša, in ne išče nove in bolj pravične ureditve človeške družbe in pravice, ki jo zahtevajo množice zatiranih, ne bo vstal letos s Kristusom, ker je ostal zasidran v svoji mirnosti in udobnosti. Ni umrl v niemi njegovo lahko in neodgovorno življenje.

„Če smo pa s Kristusom umrli, verujemo, da bomo z njim tudi živelj“ (Rimlj 6,8).

S Kristusom prehajamo v nov čas. Ob naših časovnih obnovitvah Kristusu skrivnosti se približujemo preko smrti dokončnemu novemu življenju.

Kristusove besede nam zagotavljajo življenje! „Mi vemo, da smo prešli iz smrti v življenje, ker brate ljubimo“ (Jan 3, 14).

M. Mk.

Lesorez:
I. Bukovec

Vsem naročnikom, bralcem in prijateljem ter vsem Slovcem
v domovini, zamejstvu in po svetu, želimo blagoslovljene praznike
Kristusovega Vstajenja!

SVOBODNA SLOVENIJA

LJUDSKA VOLJA JE OSNOVA ZA AVTORITETO JAVNE OBLASTI

OB DVAJSETLETNICI "SLOVENSKE FORMULE"

Jugoslavija spada med tiste države, ki so pogosto predmet svetovnega zanimanja zaradi dramatičnosti notranjih dogodkov. To se dogaja od njenega nastanka po prvi svetovni vojni do današnjega dne. Ima pa ta država mnoge posebnosti. Že njena sestava to dokazuje: različnost narodov, kultur, ver in gospodarske ravni posameznih delov. Tudi življenjska pot, ki so jo hodili ti narodi v svojem hitrejšem ali počasnejšem razvoju, je različna. Boj za obstanek je dal vsakemu teh narodov svojski pečat, ker ga je bil vsak v drugačnem okolju in z različnimi sredstvi. Zamotani kompleks nekaterih notranjih meja in poželjivost sosedov, da si prilastijo dele ozemlja kjer živijo ti narodi, sliko izpopolnjujeta.

Dejstvo, ki je nespremenljivo pa je, da ti narodi živijo ali kot neposredni sosedje, ali pa jih vežejo poleg sorodnosti jezika, gospodarski, obrambni in drugi interesi. Zato so dobri medsebojni odnosi v blagor vsem.

Prvi korak k ustvaritvi mirnega sožitja teh narodov na osnovi enakopravnosti, je Jugoslavija napravila z znanim sporazumom med Srbi in Hrvati l. 1939.

Temu sporazumu pa so sledili dogodki, ki so uspehe tako pomembnega koraka uničili. Obdobje druge svetovne vojne pa je nasprotja med nekaterimi, teh narodov zaostriilo do skrajnosti in zasekalo rane, ki še niso zaceljene.

Komunistična diktatura ki je sledila, pa je ne le svobodo in enakopravnost narodov Jugoslavije, ampak te same obsodila na smrt. Partija je postala in hoče biti še vedno najvišja vrednota. Imperialistične težnje vzhoda, da del alj vse ozemlje Jugoslavije porredi svojemu vplivnemu področju, vsijo vedno bolj kot grožnja Damoklejev meč nad temi narodi.

Slovenska politična emigracija no drugi svetovni vojni je po svojih predstavnikih v svobodi neprestano opozarjala vodilne demokratične sile zapadne sveta na vseh dosegljivih mednarodnih forumih na trpljenje narodov Jugoslavije pod komunistično diktaturo.

Kazala je tudi pot in smer k rešitvi. V tem pogledu je med najpomembnejšimi dokumenti izjava Narodnega odbora za Slovenijo za Veliko noč 1960: „Namen naše narodne politike“.

Smernice te izjave, ki je dobila ime „Slovenska formula“ so danes prav tako aktualne, kakor so bile tedaj. V točki prvi ugotavlja ta formula:

„Naš skupni cilj je vzpostavitev svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke Jugoslavije. Ta demokratična vladavina pa naj bo taka kot jo kaže Ustanovna listina Združenih narodov in Splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah“.

Temeljne pravice našete v Ustanovni listini in Splošni deklaraciji Združenih narodov, na katere kaže Slovenska formula, so: svoboda in enakost, pravica do življenja in svobode, enakopravnost, svoboda mišljenja, vesti in vere, svoboda izražanja svojega mnenja, svoboda zborovanja in združevanja. Ljudska volja je osnova za avtoriteto javne oblasti; ta volja mora od časa do časa priti do izraza v nepotvorjenih volitvah s splošno in enako volilno pravico in tajnim glasovanjem ali v drugačnem enakovrednem postopku, ki jamči svobodo glasovanja.

So nekateri, ki skušajo še danes doseči uresničitev temeljnih pravic posameznih narodov po krivi poti, ki vodi v še večjo nesrečo: Odobravajo nasilje in netiijo sovraštvo med narodi Jugoslavije. S pomočjo sovjetske komunistične diktature naj bi dobili ti narodi svobodo in enakopravnost. Drugi ho-

¡Oh, muerte! ¿Dónde está tu gloria?

Cristo ha resucitado de entre los muertos. La vida y la muerte se trabaron en combate gigantesco, saliendo triunfador el rey de la vida. Una vez más el mundo dirige sus miradas doloridas al sepulcro vacío, compendio y esquema de las decepciones y esperanzas humanas. Una vez más la angustia, el temor, le desolación, desaparecen del lúgubre horizonte, borrados por la seguridad, la paz, el optimismo, de quien sale vencedor de la tumba. El lívido color violado de la cuaresma truecase por el glorioso destello blanco. Como sucede en la vida de los hombres y de los pueblos, como acontece también en la Iglesia. Cada recodo de de la historia nos ofrece la perspectiva de un mundo más feliz, más justo, más humano. Y en cada encrucijada, el egoísmo, la ambición, el orgullo, acechan a los humanos, lazándolos a la guerra, al hambre, a la destrucción. Justicia social, reivindicaciones justas, ansias de un mundo mejor, chocan en el mundo actual con la insensibilidad de los amos del oro, de los que olvidan que sólo en el mensaje social del Evangelio puede establecerse la hermandad anhelada. La tercera parte del mundo gime bajo la esclavitud materialista del comunismo. El peligro de una guerra nuclear se cierne sobre la humanidad. El hambre azota extensas zonas del planeta y por cada tres habitantes bien nutridos, uno muere de hambre. La técnica, en vez de tender un puente entre los hombres, amenaza lanzarlos a una lucha apocalíptica de exterminio final. Y en medio de las tinieblas, que envuelven al mundo enfermo y desesperado, la cristianidad vislumbra la aurora del domingo de Resurrección. De un domingo eterno. Porque con el son de las campanas que repican se entrelaza la voz de Cristo resucitado que clama sin cesar: „¡No temáis! ¡Tened confianza! Yo estaré con vosotros hasta la consumación de los siglos“. Las campanas callarán, pero la voz seguirá resonando para infundir valor en los que luchan por su Reino, hasta que la Vida derrote para siempre a la esclavitud, a la miseria y a la muerte.

Mirko Kunčič:

Velikonočna molitev

Od Golgote do Vstajenja je dolga pot.
Kako si jo prehodil? Smehljaš se, Gospod...
O vem:
v besedah do Tebe sem kot dete neveden
in majhen, o tako majhen in poln zablod.
Zakaj si postal spet ves resen, Gospod?

Od Golgote do Vstajenja je dolga pot,
je sveta pot. Kako vabi iz dalj!
Iz roda v rod bo njen klic — blagoslov,
iz veka v vek bo njen blesk — kristal.

Danes moja duša v pričakovanju drhti:
k Vstajenju pozvanja od vsepovsod.
Danes se milostno name ozri,
Gospod.
Kakor za slutnjo čudodelnih svetinj
naj hodim
za sledom Tvojih svetih stopinj,
naj se dvignem iz zmot in več ne blodim.

O skloni se k meni in mi tiho povej:
ali bo moje življenje poslej,
ali bo —
sladka pesem velikonočnih zvonov?
V najtišjih globinah malodušnih src
bi tipala z mehko, sočutno rokó;
najslajše sanje
bi sipala vanje,
budila v njih vero bi Vate in v sé.

Velika noč — Véliki dan!
Glej, zadnji akord je slovesno ubran,
poslednja misel — struna zlata
na harfi duše — zvení, zvení
in v Tvoje zarje, Gospod, koprní.

čejo brezvestno in neodgovorno rušiti sedanjo državno tvorbo, predno je narodom, ki živijo v njej, dana možnost, da povedo svobodno svojo voljo.

Narodni odbor je pokazal edino pravilno pot, ki more voditi k svobodi in enakopravnosti, ko je v svoji Izjavi — Slovenski formuli pred 12 leti poudaril:

„Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren, urejen način, brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo — nikakor ne za dokončno državnopravno ureditev, ampak le za začetno dejansko izhodišče — sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna Gora in Macedonija in da njih lastno območje obsega pristojnosti, ki so bile priznane Hrvatski v sporazumu iz avgusta 1939, ki jih je dopolnila in potrdila jugoslovanska vlada v aprilu 1941, in pristojnosti, ki so vsaj po besedilu sedaj priznane takozvanim ljudskim republikam.

Izhajajoč iz tega začetnega dejan-

skega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu, z izključitvijo surove sile, na način, ki odgovarja in je primeren za delovanje miroljubne demokratične družbe, v duhu namenov in načel, ki smo jih povedali v prvi točki te izjave, sami odredjajo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javno-pravnih ustanovah in organih.“

Če bo slovenska politična emigracija pripomogla s svojim delom k temu, da bodo, tako slovenski narod kakor tudi ostali narodi Jugoslavije v svobodi mogli dati izraza svoji volji, kako naj bodo urejeni medsebojni odnosi in v kakšni povezanosti hočejo živeti kot enakopravni narodi, potem je ta emigracija izpolnila v veliki meri svoje politično poslanstvo.

Velika Noč je praznik Vstajenja. Poraz se je spremenil v zmago, smrt je prinesla življenje. Kot kristjani bomo doživljali vso veličino tega praznika.

Utrdimo tudi vero v življenje in zmago slovenskega naroda.

M. S.

IZRAEL ODGOVARJA JORDANIJI

ALLONOV NAČRT

Dasi je izraelska vlada uradno zavrnila Husseinov načrt o ustanovitvi federativne Arabske republike, v katero naj bi se združila Jordanija in del Palestine z Jeruzalemom, ki ga ima sedaj zasedena izraelska vojska, je pretekli teden podpredsednik izraelske vlade gral. Allon izjavil, da „s Husseinovim načrtom o federaciji nima problema.“

„Nasprotno, morda bo lažje najti rešitev tisk 'palestinskega vprašanja' v okviru federacije, kakor sicer,“ je izjavil gral. Allon izraelskemu dnevniku Maarivu.

Toda, kakor ostali izraelski vodje, je tudi gral. Allon odločno zavrgel, kakor je sam izjavil, „Husseinov zemljovid bodočih meja med Izraelom in njegovim kraljestvom.“

Husseinov načrt, ki ga je ta objavil pred dvema tednoma v jordanski prestolnici Amman, predvideva popoln umik izraelskih vojaških oddelkov iz vseh področij, ki jih je Izrael izrgal Jordaniji v šestdnevni vojni leta 1967.

Gral. Allon zavrača kot povsem nesprejemljive Husseinove načrte o razmejitvi med Izraelom in Jordanijo. „Moramo jih zavreči, predno vzniknejo novi upi v Ammanu,“ je izjavil.

Prav tako se gral. Allon sprašuje kako to, da kralj Hussein ni omenil, da bi bilo treba z Izraelom najprej skleniti mir, predno bi bilo mogoče govoriti

o ustanovitvi kakršne koli arabske federativne države. Husseinov načrt o proglasitvi Jeruzalema za prestolnico nove federativne arabske republike pa je gral. Allon označil „kot dober vic“.

Gral. Allon nasprotno predlaga, da bo Izrael zaščitil in dal poseben status muslimanskim in krščanskim krajev v Jeruzalemu, ki bo ostal nedeljeno mesto in prestolnica Izraela. „Če se bomo pogajali z Jordanijo za mir, moramo to državo smatrati za predstavnicu muslimanskih interesov (svetih krajev v Jeruzalemu), če pa bodo pri pogajanjih sedeli predstavniki Palestine z zahodnega brega, pa bomo te smatrali za muslimanske predstavnike svetih krajev“, je izjavil gral. Allon.

Gral. Allon je nadalje izjavil, da je njegov načrt za jordansko-izraelsko sklenitev mirovne pogodbe povsem povezljiv s Husseinovo idejo o federaciji, toda meje bodo morale biti povsem drugačne, kakor pa si jih zamišlja Hussein.

Po Allonovem načrtu bo Izrael zavarovan pred napadom z reko Jordan, ki bo služila za protitankovski jarek, kakor tudi še s posebnim „varnostnim pasem“ vzdolž reke.

Varnostni pas, ki bo širok med 15 do 30 kilometrov, od severa do juga, bo za tanke neprodoren, ker se pobočja in gorske verige, ki so vključene v ta varnostni pas, spuščajo prav proti reki, se pravi proti morebitnemu napadalcu.

Preganjanje razumnikov v ZSSR

PISMO LONDONSKEMU TIMESU

Pet sovjetskih razumnikov, ki nameravajo v kratkem zapustiti ZSSR, je londonskemu Timesu poslalo pismo, v katerem opazarjajo svobodni svet na trpljenje intelektualcev, ki se ne klanjajo sovjetskemu režimu.

Orientalist Jurij Glazov, filmski producent Jurij Stajin, slikar Jurij Titov in matematika Aleksander Volpin in Vladimir Geršovic, ki so podpisali omenjeno pismo, med drugim pišejo:

„Na predvečer takšne spremembe v našem življenju čutimo dolžnost, da javno povemo, kaj se dogaja. Medtem, ko nekaterim oblast dovoljuje, da se znova vključijo v družbo, pa druge neusmiljeno napada ter vse možne vires nasprotovanja kruto uničuje.“

Proti Aleksandru Solženicinu je v teku nova kampanja. Akademik Andrej Saharov se ne sme več udeleževati sodnih razprav. Aleksandru Garlicu so od-

tegnili ves dohodek ter je sedaj priklenjen na posteljo zaradi novega srčnega napada. Silno talentiranemu avtorju Vladimirju Maksimovu grozi preganjanje.“

Omenjenih pet razumnikov nadalje piše, da „drugi intelektualci previdno molčijo, v upanju, da se bodo izognili nevarnosti. Medtem pa številne ljudi zapirajo, spet drugim jemljejo čast, nekatere pa enostavno izganjajo iz domovine... Bog daj, da se ne bi molk intelektualcev, ki je sicer povsem razumljiv, v bodoče obrnil proti njim samim.“

Svoje pismo končujejo: „Izražamo solidarnost z žrtvami nedavnega preganjanja in najglobljo zaskrbljenost nad razvojem, po katerem bo steklo notranje politično kolo v ZSSR. Tukaj zapuščamo, s svojimi prijatelji, del naših src.“

dr. Ludvik Puš

Umrl je mož...

Umrl je mož — kje tak je še med nami? moramo s pesnikom zaklicati ob novici, da je Vsemogočni poklical k sebi svojega zvestega služabnika g. Ivana Avseneka.

Daleč od doma, kjer mu je tekla zibelka — kakor mnogim med nami — doživljamo, kako padajo hrasti v naših vrstah in zanje ni nadomestila. Padel je škof Rožman, padel Krek, popolnoma obnemogel je Basaj, in sedaj je omahnil v grob še zadnji vel-mož iz generacije, ki je stala narodu na čelu v najbolj razburkanem in vihnem obdobju njegove tisoletne zgodovine.

„Kje tak je še med nami?“ se s skrbjo v srcu sprašujemo, ker za odgovor vemo: Ni ga. Vemo pa tudi — in to nas navdaja s tolažbo in upanjem — da zagotovo rastejo v mladih vrstah naroda doma in izven doma novi vel-možje, ki jih danes še ne poznamo. Ti bodo prevzeli naloge, ki jih njihovi predniki niso mogli dokončati. Očistili bodo narod in domovino tuje učenosti, odprnili pleve z vrhov njegovega vsiljenega vodstva in pripeljali narod po poti krščanske resnice in pravice; do resnične veličine v svobodi.

V navadi je ob smrti pripisovati rajniku več kot je v življenju storil dobrega in lepega, tisto pa, kar je storil in dosegel, slikati v močnih barvah pretravanja, vse po znanem reku, naj se o mrtvih ne govori ničesar razen dobro.

Toda glede pok. g. Avseneka ni ne-

varnosti, da bi mogli govoriti več in lepše, kot je res, preje bi šibkost besede mogla premalo adekvatno izraziti, kaj je ta mož v našem javnem delu pomenil, kaj z ostrino svoje misli in preciznostjo svojih akcij dobrega storil za slovensko občestvo doma in na tujem.

Gorenjska grča izpod Triglava in Karavank, se je pokojni Avsenek v najvišjih šolah izkazal in pripravil za proučevanje in reševanje gospodarskih vprašanj v zasebnem in javnem življenju. Vedel je natanko, da od pravilnega vodenja gospodarstva do njegovega napredka zavisi uspešno urejevanje in reševanje socialnih vprašanj, se pravi, blagostanje širokih ljudskih množic. Svoje izredne sposobnosti je torej zastavil na viru, iz katerega priteka narodu moč, napredek in blaginja. To so prav kmalu spoznali politični voditelji in ga klicali v upravne odbore in vodstva najvišjih gospodarskih organizacij in ustanov, ne samo v Sloveniji, ampak zlasti v centru skupne države s Srbi in Hrvati, v Beogradu. Ker se je mudil že kot zrel gospodarstvenik tudi v boljševiski Rusiji, je podrobno poznal njihov gospodarski sistem, kar je pripomoglo k širini in globini njegovih gospodarskih in socialnih konceptov. Avsenek je bil brez dvoma med najbolj priznanimi gospodarskimi strokovnjaki v Sloveniji in Jugoslaviji. Koliko dobrega je od tega njegovega uveljavljanja priteklo med široke plasti

Mednarodni teden

Malta in Anglija sta minulo nedeljo podpisali novo sedemletno obrambno pogodbo, po kateri bo Anglija obdržala na tem sredozemskem strateškem otočku posadko 3000 mož ter plačevala Malto letno najemno za uporabo pomorskega oporišča v Valetti; 38,4 milijonov dolarjev. Malta je bila tako za bližnjo bodočnost iztrgana sovjetskemu vplivu, ki je že skoro neomejen v vzhodnem delu sredozemskega bazena.

Levičarski upor proti režimu Fidela Sancheza Fernandez v Salvadorju, ki sta ga vodila polkovnik Benjamin Mejia in krščansko-demokratski politik Napoleon Duarte, je bil v kali zadušen ter je bilo pri izgredih nad 100 ljudi ubitih, več kot 1000 pa ranjenih.

Britanska kraljica Elizabeta se je vrnila v London s sedemtedenskega potovanja po jugovzhodni Aziji in Indijskem oceanu. Na skoro 40.000 kilometrov dolgi poti je med drugimi obiskala Tajsko, Malajzijo, Singapur, Brunei, Maldive, Sejcel, Mauricij in Kenijo.

Angleška vlada je podredila severno Irsko (Ulster) direktno Londonu ter je tako ukinila pol stoletno protestantsko vlado nad tem delom države. Protestantski vodja William Craig je izjavil, da je „severna Irska bližje državljski vojni, kakor kdaj koli prej“. Craig je tudi izjavil, da bodo protestanti nadaljevali z akcijami proti katoličanom in proti londonski vladi.

Pompidou, francoski predsednik, si je praktično zagotovil večino za plebiscit, ki ga namerava izpeljati 23. aprila t. l. in na katerem naj bi se Francozi izrekli za ali proti sprejemu Anglije v Skupni evropski trg. Komunisti in socialisti, ki nasprotujejo Angliji, se namreč niso zedinili ter so komunisti sklenili, da bodo glasovali proti, socialisti pa se nameravajo vzdržati glasovanja.

Osem socialističnih poslancev bonnskega parlamenta je prosilo Brandta in Nixona, naj zaprejo od Amerikancev financirano radijsko postajo Svobodna Evropa 30. junija t. l., „ker bo akcija te postaje na nemškem ozemlju vedno vir spora z Vzhodom“. Brandt in Nixon poslancem še nista odgovorila.

V Turčiji so levičarski gverilci ugrabili tri angleške radarske strokovnjake. Gverilci jih hočejo zamenjati za svoje tovariše, ki so obsojeni na smrt zaradi ugrabitev in umorov. Turška vlada je izjavila, da se z zločinci ne bo pogajala.

naroda, pač ni zapisano v knjigah in publikacijah, kjer pojejo hvalnice do brotnikom in mecenom, a točni pis-mouk bo pri proučevanju in analizi raznih gospodarskih in socialnih statistik prišel do sklepa, da je od dela in vpliva tega moža ljudstvo imelo več koristi kot od mecenov in javnih širokoustnežev.

Najbolj od blizu smo Avseneka imeli priložnost priliko spoznati v zdomstvu, ko se je ustalil v Clevelandu. Področje njegovega dela se je v emigraciji spremenilo, ni se pa spremenila njegova vnema za splošni blagor. Svoje sposobnosti je tu usmeril v dve dejavnosti: gospodarsko v aktivno delo pri Ligi kat. slov. Amerikancev in pri spisovanju odličnih in tehtnih ekonomskih razprav zlasti o marksističnem gospodarjenju v domovini in žurnalistično s svojim mnogoletnim stalnim sodelovanjem pri Ameriški domovini. Pomagal je ta osrednji, vodilni slovenski list v zdomstvu dvigniti do sedanje višine in veljave. Kar je nosilo njegove kratice I. A., je bilo kvalitetno branje, vredno premisleka. Tudi kadar je posegal na narodno-politične probleme, pe bila njegova beseda izbrušeno jasna in tehtna.

Pravijo, da je vsakega človeka mogoče nadomestiti. Bojim se, da pokojnega Avseneka ne bo mogoče skladno nadomestiti na postojankah, ki jih je zavzemal tako odlično in suvereno. Ob njegovi smrti pa vsaj sklenimo, da bomo z združenimi močmi skušali zapreti vrzel, ki jo je smrt zasekala v naše vrste. On pa naj ostane med nami vsevtilj živ simbol pokoncu moža, zvestega Slovenca in vernega človeka. Slava njegovemu spominu!

Iz življenja in dogajanja v Argentini

POVRATEK GVERILE

Politična in gospodarska dejavnost, ki sta bili zadnje čase zelo razgibani, sta moralj pretekli teden odstopiti mesto na straneh časnikov in v ljudskem zanimanju gverili. Celo obisk francoskega zunanjega ministra Schumana v Buenos Airesu je potekal skoraj neopazno. V zadnjih desetih dneh je gverila izvedla večje število udarov, med njimi zlasti dva izstopajoča: napad na stanovanje dr. Uzala, in ugrabitev glavnega gerenta veletvrdke Fiat Concord. dr. Oberdana Sallustra.

Prvega teh napadov, t. j. proti dr. Uzalu v Olivosu, so izvedli člani peronistične gverile, poznani kot Montoneros v soboto, 18. Njihov namen je bil ugrabitev dr. Uzala, enega vodij nove liberalne politične formacije Nueva Fuerza. Dr. Uzal se je branil in je tudi streljal na napadalce. Enega teh (bili so štirje) je težko ranil. Gverilci so pobegnili in odnesli s seboj umirajočega tovariša. A tudi dr. Uzal je v ponedeljek, 20., umrl na posledicah ran.

V torek, 21., pa je komunistična gverila ERP (Ejército Revolucionario del Pueblo — Ljudska revolucionarna vojska) ugrabila skoraj s pred hiše v Martinezu dr. Sallustra. Kmalu za tem so prevratniki povedali, da so ugrabljenca „obsojili na smrt“, zaradi „monopolističnega delovanja Fiat-a proti državi“ itd. Vendar da bodo dr. Sallu-

stra izpustili, če ugodijo njih zahtevam. Med temi zahtevami so bila npr. indemizacija prebivalstvu v raznih šolskih potrebščinah v višini tisoč milijonov pesov (milijon dolarjev) s strani podjetja Fiat, pa tudi izpustitev na svobodo (poslali naj bi jih v Alžir) petdesetih teroristov. Rok za ugoditev zahtev je bil postavljen za v nedeljo, 26., ob dvanajstih. a rok so dvakrat podaljšali za 36 in za 24 ur.

Vlada je s svoje strani takoj izjavila, da se nikakor ne bo pogajala z gverilci, katere smatra za navadne razbojnike. Šla je pa še dalj, prepovedala je podjetju Fiat ugoditi gverilskim zahtevam, čeprav je bilo podjetje pripravljeno to storiti.

Zadržanje vlade, ki kljub pritisku iz Italije, ni hotela popustiti nasproti gverilci, si nekateri razlagajo za nečloveško. Vendar se z določenega vidika da popolnoma razložiti. Kot pred časom urugvajska, tako se tudi argentinska vlada zaveda, da bi vsako popuščanje napram gverilci, lahko pomenilo hude posledice v bodočnosti. Država ne more postati žrtev z zvezanimi rokami na milost in nemilost peščice prevratnikov. To najmanj v trenutku, ko se s strani vseh večinskih političnih skupin pripravlja narodno združenje z vidikom na bodoč ustavni izhod države. Prav to večinsko rešitev pa hočejo gverilci preprečiti s svojo verigo terorja in nasilja.

Goriška in Primorska

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE

V začetku meseca marca je imela Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici svoj 10. občni zbor. Udeležba predstavnikov včlanjenih društev, zborov in organizacij je bila kar lepa. Kot gostje so občenemu zboru prisostvovali deželni svetovalec dr. Drago Štoka, od Slovenske prosvete v Trstu prof. Marij Maver in dr. Franc Miljač, Slovensko prosvetno zvezo v Italiji sta zastopala prof. Edmund Košuta in Igor Orel, iz Nove Gorice pa je prišel zastopnik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij prof. Dario Bratuž. Slovensko gledališče iz Trsta je poslalo pozdravno brzojavko, ker so bili člani gledališča zaradi predpremiere nove igre zadržani.

Iz podanih poročil je bilo videti, da je vseh sedem organizacij, ki so v Zvezo vključene, razvijalo zelo raznoliko in živahno prosvetno-kulturno dejavnost. Poleg tega je nekatere finančno zahtevnejše nastope priredila Zveza sama.

Med drugim so podali svoja poročila: predsednik Zveze dr. Kazimir Humar, ki je podal pregled na celotno delovanje Zveze, tako notranje, kot o stikih z italijanskimi oblastmi in pa

do matične domovine; seveda pa tudi z vsemi organizacijami v zamejstvu. Tajniško poročilo je podal Marjan Terpin. O društvu „F. B. Sedej“ je poročala dr. Helena Knez, o katoliškem kulturnem društvu „Hrast“ Stanko Ferfolja iz Doberdoba, o delovanju društva v štandrežu gđ. Majda Zavadlavov, o delovanju društva „Podgora“ je poročal Mirko Špacapan, o kulturni dejavnosti SKAD-a iz Gorice gđ. Metka Klanjšček, o društvu „M. Filej“ in delovanju zbora „Bratuž“ pa je prebrala poročilo Zora Piščanec.

Po poročilih so sledile volitve. Za predsednika je bil znova soglasno izvoljen dr. Kazimir Humar.

Od gostov so spregovorili še prof. Dario Bratuž, ki je izrazil željo po čim večjem medsebojnem razumevanju in spoštovanju, prof. Edmund Košuta, ki je omenil sklep zadnjega občnega zbora Slovenske prosvetne zveze, da je pripravljena sodelovati z organizacijami katoliške usmeritve, prof. Marij Maver, ki je opozoril, da ne smemo pozabiti naših rojakov v Slovenski Benečiji ter dr. Drago Štoka, ki je čestital predsedniku zaradi njegovega programatičnega poročila ter se dotaknil nekaterih problemov, ki zadevajo našo manjšino in terjajo politično rešitev.

ČILSKA KRIZA

ALLENDE V SLEPI ULICI

Čile pod Allendejevim marksističnim režimom zahaja v vedno hujšo gospodarsko in politično krizo ter nekateri opazovalci predvidevajo, da se Allendeju ne bo posrečilo ostati na oblasti vso predsedniško dobo.

V južnih predelih Čila so se v zadnjih tednih od komunistov nahujskane množice spet začele polasčati zasebnih kmetij in zemlje, tako da je bil Allende prisiljen, da je tja s posebnim vojaškim letalom poslal svojega notranjega ministra Del Canto, da bi napravil red. Del Canto se je vrnil v Santiago in povedal Allendeju, da se prebivalstvo predvsem v provinci Nuble skoraj ne zveni za ukrepe, ki jih je skušal izvesti proti nadaljnemu ropanju tuje zemlje.

Da bi na zunaj pokazal svojo moč, je Allende organiziral množične demonstracije članov komunistične centralne delavske organizacije v Santiagu, ki so mirno potekle. Prebivalstvo je s svojim prezirom demonstracij pokazalo silovito nerazpoloženje proti Allendejevemu režimu.

Hud moralni udarec je Allende dobil z demonstracijo ok. 300 pohabljenec, ki so se napotili proti Allendejevi vladni palači, da bi od predsednika „izprosil“ olajšanja za uvoz ortopedskih pripomočkov, ki jih, kakor vsega ostalega, močno primanjkuje v Čilu. Allende

dejeva policija je začela pohablence preganjati in je bilo več bolnikov ranjenih.

Allende je iz strahu pred domačo in svetovno javnostjo končno sprejel delegacijo pohablencev in se je bolnikom oprostil zaradi policijskega nastopa. Šefa santiaške policije je odstavil.

Allende pa je prepovedal demonstracije santiaških žena in deklet, ki so jo pripravljale za pretekli petek v protest za nevzdržne gospodarske razmere in pomanjkanje živil. Podobno demonstracijo so santiaške žene organizirale lanskega decembra, pa je prišlo do hudih spopadov med levičarji in njihovimi nasprotniki ter je bil Allende prisiljen proglasiti za nekaj dni obsedno stanje v državi.

Allende ima tudi vedno večje težave v čilskem parlamentu, kjer je dejansko zašel v svojih stikih s to zakonodajno skupščino v slepo ulico, ker mu obe opozicijski stranki, krščanski demokrati in nacionalisti, ki imata večino v obeh zbornicah, z lahkoto preglasujeta sleherni zakonski predlog.

Pretekli teden je zato Allende prvič uporabil svojo, po ustavi mu priznano pravico ter je do tega torka suspendiral zasedanje v obeh zbornicah parlamenta, da bi lažje izpeljal tajne razgovore z voditelji opozicije glede nadaljnje dela v parlamentu.

Arh. JOŽE PLEČNIK: VELIKA NOČ V RIMU

V spomin stoletnice rojstva genialnega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika priobčujemo ta-le njegov spomin na veliki teden v Rimu, kakor ga je pripovedoval Marisi Kresni in ga je ta priobčila v Meddobju I. 1961, str. 121 v Buenos Airesu.

Veliki teden v Rimu.

Veliki četrtak popoldne. Dve kočiji s škrlatom prevelečeni se ustavita pred cerkvijo Sant' Andrea della Valle. Kraljica gre k božjemu grobu. Pravijo, da da je zelo pobožna gospa. Nič ne dvomim o tem. Daje lep zgled. Ljudje so očarani od njene prijaznosti, smehljava in lepote. In mi smo tam s klobukom v roki. Pred papežem poklekneš. Pred kronano glavo si odkrit in dobiš v zahvalo nasmeh in ljubezniv pomig. Ljudje se prekopicujemo v poklonih. Pa že mora tako biti.

Prí Sv. Petru se zaveš svojega niča. Ta občutek imaš zlasti, kadar tako krasno pojo. Duh, misel vlada. Kostumi in parfumi se izgube. Duh božji, vse drugo je iz njega ustvarjeno. Vse majhno je podrejeno božji veličini. Stebri rastejo iz tal, dvigajo se, vzpenjajo, božijo, zlijejo z drugimi, prelijejo v krog. Brez meje. Podoba božja. Množica mirna. Užitek čudovit. Zalostinke. Prvi sopranist čist in jasen glas brez afektiranosti. Preliva se v marmor, je kot zlato, ki je nalahko potreseno. Začenjam razumevati strukturo stavbe. Absolutna jasnost. Jeruzalem, Jeruzalem... Jasna in tožeča melodija se odbije od nasprotne stene in se vrača k pevcu. V odgovor zadoni ves zbor. Tožba se prelije v tolažbo. Čisti zvoki se prelivajo med obupnimi tožečimi klici, da jih mora sam Gospod Bog uslišati.

Sveče ugasnejo. Tema se prelije v prostor. Tema je v ladji. Ljudje so samo še masa. Šestkrat in še večkrat ponavljajo pevci Miserère. Glasovi se

dvigajo do kupole. Skozi mreže pevskega kora prodira medla svetloba in osvetljuje marmor, kipe, stebre. Na tribuni svete Veronike prižga sveče in kažejo relikvije Gospodovega trpljenja. Nepopisno. Zunaj nemir velemesta. Vedometi. Luči. Vozovi. Vtis je čudovit. Več se ti nudi, ko moreš sprejeti in doumeti. V duši pa raste v silne dimenzije ena misel: križ in kupola. Vem, še mnogo dobrega bodo ustvarili. Kaj večjega je nemogoče. Razumem ali ne razumem? Uživam. Elementi hočejo k Bogu. Od tod ta veličina. Od danes sem drugačen. Vse me je težilo. Danes sem prišel semkaj. Kaj je bilo včeraj? Sveti Peter! Kaj je vse drugo! Koliko prazne slame smo mlatili! In vendar me je vse pripravljalo na ta dan. Pripravljala me je mala stolnica, v kateri sem poslušal psalme. Pripravljali so me kranjski mojstri, ki so se na toliko naučili od italijanskih. Te cerkve so tako vesele, svetle in jasne. Mrkost izgine. Človek se zresni. Začuti se prostega. Gotika moli. Stebri se lomijo. Tukaj greš do najvišjega Linija brez konca. Tam se vse krotoviči. Tu prihaja vse na dan. Samo velika forma.

Rož ni pri božjem grobu. Kjer ni vse lepo, tam so rože edini pravi okras za božji grob. Kjer pa je toliko zlata in lapis-lazulija, zadostuje mogočna razsvetljava. Vendar bi malo zelenja dobro delo.

Nebo, pod katerim nosijo Najsvetejše, je v Rimu druge konstrukcije kot pri nas. Na šestih palicah je pritrjeno nebo na briljantno lep način,

vendar brez prečnih palic, tako da eden skupaj zloženo nebo prinese ter se nosilci zvrste in ga raztegnejo. Nebo tudi ni postavljeno v cerkvi, temveč sloni zloženo v kotu, kar pa ne bi bilo treba, ker bi v stojah postavljeno bilo veliko lepše. Seveda naše je bolj praktično. Kadar nese duhovnik Najsvetejše od oltarja pod nebo, razpne eden za ta čas dežnik, nekak parazol. Koliko je to lepo, ne vem. Meni ne ugaja posebno. Je prekapriciozno, skoro babje.

„V vrsti duhovnikov je kardinal Rampolla. Pridno ga študiram. Prvi vtis: ta jih ima nekaj za ušesi. Rezek obraz, majhne oči spominjajo na Švicarja. Profil je čuden. Nič laški in nekaj posebnega. Ustnice napete, kot bi hočele govoriti. Nekaj hudomušnega igra na obrazu. Obenem čudovita usmerjenost. Strmi z očmi v eno točko, kot bi ne bilo nič drugega. Gre urno, več kot urno. Kadar pride ali vstane, se gibljejo samo kolena. Vse druge je mirno kot les. Moč je v njem, ob kateri se odbijejo vsi napadi sovražnikov.“

„Človek živi za praznik. Vse mora biti samo priprava za praznik. Če vzameš človeku praznik, mu ubiješ življenje.“

PIETA

Tine Debeljak

*Zalostna je Mati stala:
zemlja — križ, nebo — vešala,
Jezus umiral, razpet v vis*

*kot čez vse, kar je ustvaril.
Srč sveta Ga razmesaril,
strl Srcé, dal Ustom kis.*

*Mati je pod križem stala,
Sinu zadnja solza pala:
— Glejte, Mater! — in umre.*

*Umrl je Človek, Sin Marije...
Mati h križu se privije,
bolečina Jo podre.*

*Tákrat sonce se stemnilo,
zemlji dno se spodmaknilo,
mrtvi vstali iz grobov,*

*v svetem hramu pregrinjalo
se na dvoje je razklalo,
v Prostor stopil Čas je nov.*

*Umrl Bog, Sin svetega Dáha...
S križa snet in bled kot rjuha
Materi je dan v Roké.*

*Solze lije v rane Sina.
O, neskončna Bolečina!
Z mečem sunjeno Srce!*

*Potok solz ustavi v hipu,
zastrmi se — kakor v kipu —
v Lice mrtvega Boga...*

*Solžno zažari Oko Ji,
poje Zemlja in Nebo Ji:
Mati odkletega sveta! —*

bajti vladala takšna siromaščina, da ji ni bilo para v vasi.

Sosedov Marko, ki je bil velik navihaneč, se ni mogel premagovati. Prav malo je odgrnil platneno ogrinjalo, s katerim je bil pokrit jerbas Urbanove one. In je ostrmel in z njim vsi drugi, ki so se gnetli okoli jerbasa. — Na dnu jerbasa je bilo nekaj krompirja, kraljeve suhega kruha in kosček hrena... „Krompir!“ je šlo od ust do ust, in otroci smo se na ves glas smejali. „Da je ni sram, babe“, je ogorčeno jezikal sosedov Marko. „Tole beračijo prinese k blagoslovu!“

Naša mati je vse to videla in slišala. Obraz se ji je pomračil in iz oči so ji švigali bliski svete jeze.

„Stran od jerbasa!“ je zakričala. „Ali vas ni sram, da se norčujete iz uboge reve?“ In je priložila otrokom, ki so se najbolj režali, nekaj prav krepkih zausnic. Zasluženi!

Duhovnik ji je toplo stisnil desnico in rekel:

„Prav ste storili, mati. Včasih pregovor: Lepa beseda lepo mesto najde, ne velja, in je treba seči po drugih sredstvih. Otroci, otroci, ne zaničujte revežev, ko ne veste, če ne boste nekoč samj otepali največjo revščino.“

Ko je mati postregla duhovniku, ki je bil utruje od dolge poti, s kavo in žegnem, so si dekleta optale svoje jer-

Velikonočno jutro

Tretji dan, dan zmagoslavja...

Komaj se je zdanilo in biserna rosa se je svetlikala po travi.

Pobožne žene so se zarana odpravile h grobu, da bi mazilile Jezusovo truplo. Prestrašene so našle prazen grob in angela, ki jih je nagovoril: „Ne bojte se, vstal je, ni Ga tukaj.“ V strahu in veselju so odhitele od praznega groba, da bi naznanile apostolom, kaj so videle. Še vedno so dvomile.

Na vrtu je ostala le Marija Magdalena. Ni se mogla ločiti od kraja, kjer je bil Jezus pokopan. „Vzeli so mi mojega Gospoda in ne vem, kam so ga položili.“ Njena ranjena ljubezen se ne more utolažiti. Hrepenj po Jezusu, vsaj mrtvemu bi rada izkazala vdano ljubezen, ona ki ji je bilo veliko odpušeno, ker je veliko ljubila.

Jokajoč je blodila po vrtu. Tam je neki mož, vrtnar. Mogoče on ve kaj o Jezusovem truplu.

Vsa solzna se približa vrtnarju. „Žena, kaj jokaš, koga iščeš?“ Ni Ga spoznala. Gleda v prazen grob, kaže tja in vpraša: „Gospod, če si ga ti odnesel, povej, kam si ga položil, da ga bom jaz vzela.“

Tedaj jo pokliče: „Marija.“

Ta glas ji je znan, zdrzne se, to je glas njenega Gospoda. Obrne k Njemu svoj objokani obraz: „Učenik.“

V izbruhu svoje radosti in ljubezni mu nađe k nogam, jih objema in poljublja. Kakor nekoč, le da sedaj v veselju jih obliva s solzami.

Odhajaš? Postoj še, ne hodi, vzemi s seboj tale šopek spominov...

Tako veselo razburjenje je kipel v naših otroških sreih, ko smo na cvetno nedeljo nesli butarice v cerkev. Grenko je dehtelo po prvem pomladnem zelenju, bršljanu, pušpanu, cvetočem drenu in rumenih mačicah. Pisani trakovi so šušljali v vetru. Tu pa tam se je zablistalo jabolko ali pa — o čudo in bogastvo — rumena pomaranča. Se spomniš? Butarico so nam novežali z navadnim trakom in tisti trak je bil moj skrivnostni ponos.

Na veliki četrtak, veš, so pri slovesni maši zvonili vsi zvonovi, potem so utihnili in odšli v Rim.

„Mama, kako pa gredo zvonovi v Rim?“

„Oh, to se samo tako reče. V spomin, da je na veliki četrtak Kristus začel trpeti, zvonovi do velike sobote ne zvone, ljudski pregovor je, da gredo v Rim.“

Oglasila se je raglja. Tudi otroci smo imeli raglje. Vrtili smo jih in rotali, da je šlo skozi ušesa. Tiste moje lesene raglje, podedovane še od strica, se tako dobro spominjam.

Na veliki petek smo šli poljubiti Bogca. S spoštovanjem in kleče smo se približali razpeli ter poljubili božje rane. Potem smo šli molit pred božji grob. Tako prečudno tesno mi je bilo

vedno ob pogledu na krivogledne vojake, ki so ga stražili.

Monštranca z Najsvetejšim je bila prekrita s tančico, ki se je v luči sveč lesketala. Po preprogi so bili postavljeni lončki s pomladanskim cvetjem.

Z otroško pobožnostjo sem skušala moliti, oči pa so mi vedno uhajale k mrkim figuram vojakov ob strani.

Veliko soboto smo že preživel v pričakovanju praznika.

Blagoslovljeni ogenj so fantje z vikom in krikom prenašali na posušeni gobah, da so gospodinje z njim zakurile na ognjiščih.

Pripravljanje žegna. Zadehtelo je po pečenem kolaču, gnjati in hrenu, pirhi so se rdečili v pletenem peharju. V pisanih jerbasih, ki so bili prekriti z vezanim prtičem, so dekleta prinesla jedila k blagoslovu. In potem, tekmovalje deklet, katera bo prej prinesla žegen domov. Za dekle, ki je bilo prvo, je bila to velika čast.

Vstajenska procesija v pomladnem jutru je bila kakor zmagoslavni pohod vstalega Zveličarja. Bandere so vihrale v vetru. Zvonovi so slovesno pritrkovali. Veselite se, aleluja, Gospod je res vstal, je odmevalo v naravi.

Velikonočni žegen, meso in kolač, pirhi, hren in pelin. Igre s pirhi. Dekleta so fantom podarila rdeče pirhe v znak ljubezni.

+

Odprti oči. Sanjaš? Ne, le spominjam se. Včasih se mi zdi, da tega nisem doživela jaz, da mi je le nekdo pripovedoval in se mi je tako živo vtisnilo v spomin. Počakaj, ne hodi še.

+

Odmaknjeni v prostoru in času.

Še nam zelenijo butarice. Veselimo se kolača, drhtimo ob rdečih pirhih, še nam je bridko ob hrenu in pelinu, še prižigamo ogenj na naših slovenskih ognjiščih, trepetamo ob spominih.

Še ohranjamo svojo slovensko bit.

+

Tukaj in sedaj.

Kakor apostoli smo, prestrašeni, kaj bo z nami. Dvomimo, pričakujemo dokazov, kakor neverni Tomaž. Ni zmagoslavnega poguma v nas. Bojimo se in zapiramo se sami vase.

Z Marijo Magdaleno blodimo in plakamo, iščemo. Pred nami stoji, pa Ga ne spoznamo. Naj nam ne zmanjka Marijine zveste, vdane ljubezni, njene vztrajnosti pri iskanju, da bi spoznali Njegov glas, ki nas kliče.

+

Postoj, še želela sem ti takole voščiti:

Naša vera ni prazna, ker je Gospod res vstal, aleluja.

M.

Otroški kotiček

T. K.

Velikonočno darilo

Nekaj dni pred Veliko nočjo je južni veter pometel zadnje ostanke snega, ki so še vztrajali na osončnih krajih. Hrički in travniki so kar čez noč ozeleneli. Pod drevesi so pogrnili telohi svoje velike cvetove. Po sončnih rebrih so se belili že zvončki, v zavetju grmičevja pa so se ponižno nakupčkale rumene trobentice.

Na oknu naše hiše so se šopirile lončnice in ponosno razkazovale prve brstje. Tudi sadno drevje okoli naše hiše in gospodarskega poslopja se je okitilo s prvimi poganjki. Vsa narava se je veselo prebujala iz mrtvila in se pripravljala, da dostojno počasti največji praznik v letu — Veliko noč.

Eden izmed najlepših mojih mladostnih spominov je spomin na Veliko soboto. Komaj je dobro minilo opoldne, že so začela dekleta od blizu in daleč prinašati v našo hišo velike jerbase z velikonočnimi dobrotami. Že v praz-

ničnem razpoloženju so dekleta doživljale duhovnikov blagoslov. Po blagoslovu velikonočnih jedil, nas je že zapeljivo žgečkal pod nos duh po svežih poticah in kolačih, po prekajenem svinjskem mesu in klobasah. To je bilo čisto naravno, saj smo imeli za seboj štiridesetdnevni post, v katerem se je kadilo iz skled na mizi kaj sila skromnega, preprostega.

Tisto Veliko soboto, ki jo imam v mislih, je kot poslednja prinesla k nam svoj jerbas tudi naša sirota, Urbanova Tona. Nekam boječe nas je pogledala in pohlevno položila svoj jerbas prav na kraj mize. Tiho, kakor je prišla, je spet odšla. Le to je pred odhodom materi povedala, da pride po jerbas pozneje...

Otroci, domači in sosedovi, smo se spogledali. V mladostni razigranosti smo ugibali, kaj naj bi uboga sirota prinesla v jerbasu, ko pa je v njeni

base in odšle vsaka na svoj dom. Na mizi je kot kupček nesreče stal edinole še jerbas uboge Tone.

Razvrstili smo se okoli mize, kajti napočil je za nas otroke kaj prijeten trenutek. — Oče je začel rezati prekajeno meso, klobase in nadevan želodec. Vse je tako zapeljivo dišalo, da so se nam kar širile nosnice. Ko je oče postavil na mizo še steklenico najboljšega domačega vina, smo že hoteli lakomno seči po dobrotah.

„Počakajte!“ je zaklicala mati in nas presunljivo pogledala. V njenem obrazu je zažarelo nekaj tako dobrotnega, plemenitega, da se mi njen obraz še nikoli ni zdel tako lep.

Odrežala je od kolača velik kos in prav tako velik kos prekajenega mesa. Nato je vzela od naših pirhov rdeč piruh in še velik kovanec navrhu in vse to skrbno položila v jerbas uboge Tone.

„Najprej boste odnesli jerbas Toni, da bo tudi ona deležna velikonočnega žegna, šele potem se boste tudi vi privoščili velikonočnih dobrot.“ Njen glas je bil tako zapovedovalen, tako odločen, da se ji nihče ni upal ugovarjati.

Poparjenj in molčeti, kakor da bi nas težil velik greh, smo odnesli jerbas v Tonino bajto. Ko je reva odkrila jerbas, so ji solze neizmerne hvaležnosti zdrsele po uvelih licih...

Ko smo se vrnili od Tone, smo po-

sedli okoli mize, izmolili očenaš, nato pa si privoščili velikonočni žegen. Vendar se nam kar ni dalo, da bi se spustili v prijeten pomenek. Preveč nam je dogodek ob jerbasu uboge Tone segel v srce. Nekakšna napetost je vladala nad nami. Tudi oče je bil nekam čudno zamišljen.

„Ne zameri“, je nazadnje prekinil mučen molk, obrnjen k ženi, „zdi se mi, da si včasih le preveč radodarna do revežev. Marsikdo izmed njih je sam kriv, da je prišel na beraško palico. Če bi vsi tako trdó delali od zore do mraka kot mi, jim ne bi bilo treba otepati lakote.“

„Tona ni sama kriva svoje siromaščine“, jo je zagovarjala mati z blagim glasom. „Saj veš, da je njen mož padel v vojni in ji zapustil dva otroka. Sin ji je umrl za jetiko, hčerka pa se je spridila in se potika zdaj bogve kod. Dokler je Tona mogla delati kot dninarica, je še nekam šlo; zdaj pa je reva obnemogla. Naša krščanska dolžnost je, da ji pomagamo. Morda bo tudi kdo izmed naših otrok kdaj zašel v stisko, in bo našel sočloveka, ki mu bo postal brat po razumevanju in dobroti. Sebičnost je Kristus odklanjal kot nekaj nevednega vse življenje in nam sam dal najvišji zgled plemenitosti in velikodušnosti, kakor nihče pred Njim in nihče za Njim.“

Kongres Krščansko - demokratske Zveze Srednje Evrope

Slovenski funkcionarji

Krščansko-demokratska zveza Srednje Evrope je imela 17. decembra 1971 svoj redni kongres v New Yorku, ki mu je predsedoval predsednik sveta Zveze Istvan Barankovics.

Kongres se je na začetku zasedanja spomnil umrlih predsednika in podpredsednika izvršnega odbora Zveze Adolfa Prohazke (Českoslovaška) in dr. Mihe Kreka (Jugoslavija) ter msgr. Mykolasa Krupaviciusa, ustanovitelja in vodje litvanske krščanske demokracije.

V otvoritvenem govoru je predsednik poudaril nujnost nadaljevanja dela Zveze in podčrtal važnost krščanskih družbenih idealov in njihovega uresničenja.

Na kongresu so izdelali in sprejeli Deklaracijo načel, ki jo v celoti objavljamo na drugem mestu.

Na volitvah, ki so sledile, je bil za podpredsednika sveta Zveze izvoljen tudi predsednik SKD-SLS in predsednik NO za Slovenijo Miloš Stare, kot de-

legati oz. njihovi namestniki pa so bili izvoljeni od Slovencev dr. Ludovik Puš, Jožef Melaher in Roman Rus.

Izvršni odbor C.D.U.C.E.

Podpredsednik Miloš Stare, namestnik tajnika dr. Ludovik Puš

Izvršni odbor Zveze, ki se je sestel 18. decembra 1971 v New Yorku, je ponovno izvolil za predsednika Istvana Barankovicsa, za podpredsednika pa je bil izvoljen tudi Miloš Stare. Glavni tajnik izvršnega odbora Zveze je Konrad Sieniewicz, njegov namestnik pa dr. Ludovik Puš.

Na zasedanju Izvršnega odbora Zveze je bila sprejeta Deklaracija o evropskem sodelovanju in varnosti ter je bilo sklenjeno, da se jo razpošlje vsem krščansko-demokratskim strankam v vednost.

Izvršni odbor je sklenil prenesti svoj sedež na naslov: 221 East 78th Street, New York, N. Y. 10021, U.S.A.

DEKLARACIJA NAČEL

Krščansko-demokratske zveze Srednje Evrope, ki je ob priliki svojega Kongresa 17. decembra 1971 v New Yorku postavila temelje za nadaljnje delo krščanskih demokratov iz Českoslovaške, Madžarske, Latvije, Litve, Poljske in Jugoslavije, znova potrjuje svoja vodilna načela. Cilj Zveze je delati za ustvaritev pogojev, ki bodo vodili k celotnemu razvoju ljudi in narodov in k njihovem svobodnemu sodelovanju za mir in napredek v pravičnosti.

1. Razvoj človeka

Celosten razvoj človeka zahteva njegovo popolno osebno svobodo in:

na političnem področju — pravico, da si izbere svojo obliko vladavine, jo svobodno voli, da je morda sam izvoljen in da ima neomejen privilegij svobode govora, združevanja in zborovanja;

na družbenem področju — pravico do dela ali do izvrševanja svojega poklica, do široke socialne varnosti in zaščite zanj in za njegovo družino in pravico do svobodnega združevanja v sindikatih ali poklicnih združenjih po svoji izbiri;

na gospodarskem področju — pravico do zaslužka ali takšnega dohodka, da bo zagotovljen razvoj delavčeve osebnosti in vzdrževanja njegove družine; možnost pridobivanja imetja in udeležbe na lastništvu podjetij, kar vse ustvarja pogoje za stabilnost v življenju;

na družbenem področju — pravico dostopa do vseh kulturnih dobrin, udeležbe na kulturnem napredku naroda in sveta in do vzgoje otrok po njihovi izbiri in možnostih;

na duhovnem področju — popolno svobodo izvrševanja verskih dolžnosti in vzgoje ter izražanja ideološkega prepričanja kakor tudi neodvisnost cerkve.

2. Razvoj naroda

a) Naravno bogastvo naroda mora v prvi vrsti služiti njegovi lastni blaginji, upoštevajoč splošno blaginjo človeštva. V tekmujočem svetu mora narod v prvi vrsti razviti svojo najbolj konkurenčno industrijo in ustvariti notranji potrošni trg.

Narodno gospodarstvo pa mora sloveti na naslednjih načelih: ustvariti mora ravnotežje med individualno iniciativo in načrtovanjem na eni strani, na drugi strani pa mora uravnovešati zasebno, družbeno in državno lastnino.

Moderno gospodarstvo je stvar znanih. Zato ga morajo voditi strokovnjaki ter mora biti usmerjeno k ekspanziji vseh naravnih in človeških možnosti.

b) Družba mora biti organizirana organsko v samoupravnih skupnostih in mora:

teritorialno — razviti sodelovanje med ljudmi, ki živijo v isti soseski, vasi ali mestu, okraju ali provinci, za izboljšanje okolja;

po zaposlitvi — razviti sodelovanje med ljudmi v istem podjetju ali poklicu, organizirati in kontrolirati socialne pogoje zaposlitve in štiti gospodarske potrebe delovnega človeka;

kulturno — organizirati družbeno iniciativo in kontrolo na polju vzgoje

in informiranja in izvajati programe, ki stremijo k širjenju kulture in kulturnega razvoja, zlasti z vidika redukcije delovnih ur.

c) Demokracija, ki jo včasih napačno tolmačijo, je zelo težka oblika vladavine. Temeljiti mora na skupku izmerjenih ravnotežij in zagotavlja:

moč in stabilnost izvršne oblasti in njeno odgovornost pred zakonodajno, izvršujoč popolno kontrolo; učinkovitost uprave in svobodo državljanov;

pravico do ustanavljanja političnih strank, ki naj jo spremlja ukrepi, ki zagotavljajo stabilno parlamentarno večino s popolno zaščito manjšinskih pravic;

ustanovitev različnih sodišč — civilnega, kriminalnega, upravnega in ustavnega — popolnoma neodvisnih, ki naj bodo zadnji in vrhovni tolmači zakona.

3. Razvoj sveta

Svoboda in mir, pravičnost in napredek, vsi vodeči k enotnosti človeštva — to so naši cilji na svetovni ravni:

a) Ko velike množice svetovnega prebivalstva trpijo lakoto ali vsaj podhranjenost in je večina narodov še vedno na stopnji nerazvitosti, je treba podzveti energetske ukrepe za ozdravitev tega stanja. Bogati in razviti narodi imajo dolžnost:

deliti svoja bogastva z revnejšimi narodi;

urediti sedanji monetarni sistem, ustalitev cen, prevoznih in carinskih pristojbin, itd.;

pomagati jim s svojim izkuštvom, znanjem in spretnostjo svojih državljanov (ustanoviti neke vrste peace corps ali "delovno vojsko"), za pospešitev celotnega razvoja človeka in zagotovitev razvoja infrastruktur vzporedno s tehničnim razvojem.

b) Mnoga ljudstva in narodi trpijo tudi zaradi ostankov kolonializma ali zaradi neokolonializma, tako v političnem ali gospodarskem smislu ali v obeh.

Veliki mednarodni kapital je postal velikanska sila, ki se izogiba državi ali mednarodni kontroli. Mnogo držav je prisiljenih pripadati vojaškim blokom in nositi težka bremena oboroževalne tekme. Rasna in verska nestrpnost še vedno divjata na nekaterih področjih in kontinentih.

Mednarodna pravičnost zahteva izvrševanje enakosti pravic in možnosti.

Določiti je treba potrebne ukrepe, ki bodo garantirali spoštovanje mednarodnega prava, pogodb in sklepov, da bo odpravljena uporaba ali grožnja sile.

Načelo samo-odločanja je treba v celoti uvesti, tako da bo vsak narod imel pravico:

izbrati si svoj sistem vladavine; sodelovati z narodi, ki si jih sam izbere in

uporabljati svoje gospodarske vire za svojo blaginjo.

Sovražne bloke je treba razpustiti in ustanoviti mednarodno varnostno silo. Pred tem je treba izvesti kontrolirano razorožitev, s čemer bo mogoče organizirati "delovno vojsko" mladih ljudi, ki bodo delali za razvoj svojih lastnih dežel ali tistih, ki so v potrebi.

c) Predvideti je treba novo svetovno organizacijo. Najprej je treba stremeti k ustvaritvi regionalnih skupin narodov, ki so si teritorialno, kulturno itd. blizu in ki jih je mogoče smatrati kot družine narodov. Nato je treba ustanoviti zveze regionalnih skupin.

Te morajo biti zadnji cilj Evropejcev. kajti ustvaritev Združene Evrope, v kateri bodo sodelovali vsi narodi, ki pripadajo isti človečanski krščanski civilizaciji, je neizogiben predpogoj za

DEKLARACIJA O EVROPSKEM SODELOVANJU IN VARNOSTI

Krščansko-demokratska zveza Srednje Evrope, upoštevajoč pripravljane razgovore o Konferenci za evropsko varnost in sodelovanje, izjavlja sledeče:

1. Kolikor toliko stabilen položaj, ki je bil karakterističen za obstoj dveh blokov v Evropi ob reki Labi, se je temeljito spremenil zaradi včlanjenja Ljudske republike Kitajske v Združene narode in zaradi njene nove politike. 24. novembra 1971 je kitajski predstavnik izjavil, da njegova dežela podpira, med drugim, tudi zahtevo po umiku sovjetskih vojaških sil iz tujih držav in ustanovitve področij svobodnih nuklearnega orožja. 25. novembra istega leta je isti predstavnik izjavil, da sovjetski imperializem izvršuje napade, prevrate in se vmešava v notranje zadeve drugih držav, zlasti v Evropi. Te kitajske izjave postavljajo komunistične vlade in partije Srednje Evrope v zelo težak položaj, ker te pristajajo na prisotnost sovjetskih čet na svojih ozemljih in na sovjetsko vmešavanje v notranje zadeve njihovih držav. Istočasno predstavljajo za Zahod edinstveno priliko, da sledi že davni zahtevi srednjeevropskih narodov o umiku sovjetskih čet z njihovih področij. To temeljito spremembo položaja so ameriški politiki dobro razumeli. V svojem govoru 1. decembra 1971 je državni tajnik B. Rogers izjavil, da ZDA ne bodo pristale na nespremenljivost sedanje delitve Evrope, temveč bodo delale v smeri zagotovitve normalizacije odnosov med vsemi evropskimi narodi, temelječe na načelih neodvisnosti in suverenosti vseh teh držav in spoštovanja njihove svobode sodelovanja z drugimi državami. Jasno je, da bo pot do tega cilja dolga, toda sedaj je trenutek, da jo nastopimo.

2. Pogajanja je treba brez dvoma pripraviti tako, da bo zagotovljen trajen napredek v odpravi virov mednarodne napetosti. Da se to doseže, morata obe strani, Vzhod in Zahod, predhodno sprejeti naslednje pravne in praktične ukrepe:

a) Vzhod mora sprejeti pogoje, ki jih je postavil NATO na svojem zasedanju maja 1970 v Rimu, glede svobodnega kroženja informacij, idej in oseb;

b) Vzhod mora tudi zavreči pakt Ribbentrop-Molotov, sklenjen avgusta 1939, prav tako, kakor zahteva, da se muenchensko pogodbo, sklenjeno marca 1938, proglasi za neveljavno;

c) na drugi strani pa morajo vsi evropski narodi mednarodno garantirati sedanje zahodne meje vzhodnih držav, da se Vzhod ne bo več bal tkzv. maščevanja in zopetnega vznika militarizma.

3. Potem ko bodo tako začetna zagotovila pravilno predstavljena in medsebojno sprejeta, pa morejo pogajanja stopiti v prvo fazo, ki se bo tikala evropske varnosti. Evropski varnosti grozijo:

a) prisotnost sovjetskih čet na reki Labi in na ozemljih srednje-evropskih držav;

b) zgraditev raketnih oporišč v Sovjetski zvezi z raketami usmerjenimi proti Evropi;

c) neprestano in pospešeno oboroževanje držav Varšavskega pakta

d) obstoj Varšavskega pakta samega.

Zato se morajo postopoma in s primerno garancijo Zahoda za sovjetsko varnost v Evropi:

e) umakniti sovjetske čete za sovjetske meje, njihovo število v evropskem delu Sovjetske zveze pa omejiti na dogovorjeno število;

f) razdreti nuklearne naprave, usmerjene proti evropskim državam;

g) ustaviti oboroževanje srednjeev-

ropskih držav, morebitna sovjetska obo-

rožitev pa ne sme spremeniti dogovorjenega ravnotežja sil v Evropi;

h) in končno, razpustiti Varšavski pakt.

4. Druga faza pogajanja naj se tiče evropskega sodelovanja: gospodarskega, kulturnega in političnega. Gospodarsko sodelovanje se lahko razširi, ko bosta ustvarjena dva pogoja: a) konvertibilnost valut socialističnih držav po njihovi vrednosti na mednarodnem trgu potem, ko bo premagana sedanja monetarna kriza v zadovoljstvo vseh prizadetih;

b) pravica posameznih socialističnih podjetij, da se direktno pogajajo s

podjetji držav s svobodnim gospodar-

stvom za njihovo skupno dobrobit.

Kulturno sodelovanje mora stremeti k ustvaritvi prijateljskih zvez med narodi kot celoto in ne samo med privilegiranimi skupinami. Da bo tako sodelovanje vzpostavljeno, mora biti zagotovljeno popolno izpolnjevanje osnovnih človečanskih pravic, kakor so naštetje v Splošni deklaraciji o človečanskih pravicah in v poznejših pogodbah in določilih o tej zadevi.

Politično sodelovanje, ki bo lahko sledilo samo po ustvaritvi sodelovanja na gospodarskem in kulturne torišču, mora voditi k ustvaritvi Združene Evrope,

h kateri sa bodo srednjeevropske države mogle priključiti

in ki bo izpolnjevala načela skupne civilizacije, temelječe na popolnem spoštovanju svobode in dostojanstva človeka in njegovih duhovnih in moralnih vrednot.

Krščansko-demokratska zveza za Srednjo Evropo je globoko prepričana, da te zahteve pravilno izražajo želje narodov Srednje Evrope, ki se v sedanjih okoliščinah ne morejo svobodno izražati. Zveza poziva vodje vseh držav, ki se bodo udeležile prihodnje Konferenca za evropsko varnost in sodelovanje, da te zahteve vzamejo v poštev in da jih postavijo na dnevni red konference.

Kdo je bil Vauhnik?

Da tudi uradno in poluradno časopisje doma ne more preko resnice raznih dogajanj med drugo svetovno vojno v domovini, imamo danes že precej potrdil. Seveda, v kolikor se ti dogodki direktno ne tičejo komunistične revolucije v Sloveniji, in bi pred narodom komunistične medvojne zločine lahko razkrinkali in s tem "narodno osvobodilni boj" lahko postavili s "slabo luč".

Zadnji tak primer je bil članek o Vauhniku, ki ga je napisal neki VB-revijski Prostor in čas (leto 1971, št. 9-10). Ko tam opozarja na pomanjkljivost poznanja Vauhnikovega dela, in omenja, da so Vauhnikovi spomini že bili napisani v emigraciji (knjigo je izdala založba Svobodne Slovenije, česar pisec ne omenja), pravi takole:

Revija „Naša obramba“ se je od dolžila trideseti obletnici nacističnega napada na Jugoslavijo s tem, da je objavila odlomek iz spominov Himmlerjevega pomočnika Schellenberga o delovanju jugoslovanskega vojaškega atašeeja v Berlinu, polkovnika Vladimirja Vauhnik. Kolikor nam je znano, je ta odlomek (knjiga Schellenbergovih spominov je izšla pri mariborski založbi Obzorja) edina informacija, s katero se je naša javnost seznanila o tem brez dvoma velikem obveščevalcu, ki sta ga njegov položaj in predvsem njegova nadarjenost povzdignila v eno zgodovinskih osebnosti druge svetovne vojne. Z njegovo izrazito antinacistično usmerjenostjo in dejavnostjo je nastal kos naše zgodovine, ki z vsem svojim bistvom in z vsemi svojimi dejstvi trdno pripada nepretregani verigi našega odpora proti fašizmu. Prav Vauhnikovo delo je spričo njegovih fantastičnih dosežkov ena najbolj eminentnih sestavin našega predvojnega antifašističnega odpora, ki se je začel, oziroma se je moral začeti že s samim nastankom fašizma.

Ne gre zgolj za razizem, ko isti Schellenberg, ne sicer v svojih spominih, pač pa v svojem uradnem poročilu predstojnikom navaja kot enega od izvirnih motivov Vauhnikovega delovanja dejstvo, da je Slovenec (Vauhnik ist Slovenec).

Zato nam je toliko manj razumljivo, kako da se naša javnost s tem znanja izključno (brez slehernega pojasnila ali komentarja) po viru z nasprotne, nacistične strani in zraven tega še po osebnih spominih človeka, ki je do smrti ostal zakrknjen nacist. Schellenbergovi spomini so v bistvu ena sama cinična apologija njegovega (in njihovega) početja, in od človeka take vrste res ne moremo pričakovati nič približne verodostojnosti. Medtem ko izdajatelj knjige ni pozabil opomniti bralca na to dvomljivo vrednost

tega gradiva, ga Naša obramba podaja brez sleherne opombe, kot suho resnico.

Schellenberg se seveda ni tolikanj spozabil, da bi bil napisal, kako in koliko časa je Vauhnik izpostavil najgrozovitejšemu mučenju — Vauhnik si od tega zdravstveno ni nikdar več opomogel — temveč je to zadevo, njegovo zasliševanje prikazal kot „nadvse zanimive pogovore“. Tudi sicer Schellenberg v svojih spominih „ne ve“ za primere, ko bi bili nacisti pri zasliševanju uporabljali mučenje!

Vauhnik sam je v emigraciji napisal spomine, kakor jih je denimo napisal Meštrovič, kakor jih je napisal Maček, Stojadinović. In čemu ne bi Vauhnik sam smel biti pred našimi bralci vsaj toliko verodostojna priča svoje dejavnosti v Berlinu, kot je nacist Schellenberg?

Vauhnik pri vseh svojih zmožnostih ne bi bil mogel priti do tako zaupnih podatkov, ko ne bi bil povezan s protihitlerjevskim odporom v sami Nemčiji. Nikjer pa se Schellenberg ni mogel pohvaliti, da je od Vauhnik zvedel kaj pomembnejšega o tem odporu, s čimer bi bil gestapu pomagal, do kakega razkritja. S tega vidika je treba po našem mnenju presojati tudi Vauhnikove „usluge“, o katerih govori Schellenberg. Vauhnik je bil med vojsko zavezniški obveščevalec, in zgodovina, zlasti naša zgodovina, bo morala vsestransko osvetliti in ovrednotiti njegov pojav. Vsekakor pa bo morala to storiti z verodostojnejšimi pričami, kot je Schellenberg. Prvi korak do tega pa so brez dvoma Vauhnikovi lastni spomini.

Slovenija kljub vsemu prva

Najnovejša izdaja zveznega zavoda za statistiko Razvoj Jugoslavije, socialističnih republik in avtonomnih pokrajin 1965—1970 navaja podatek, da jugoslovanska industrija razpolaga z osnovnim sredstvi, katerih povprečna nabavna vrednost je 59%, dohodek na zaposlenega delavca 30%, odvajanje v sklade pa 6,3%.

Najugodnejšo vrednost osnovnih sredstev imata Makedonija in Črna gora — 70%, slede Bosna in Hercegovina 63%, Srbija 62%, Hrvaška 56%, Slovenija 50%, Vojvodina 61% in Kosovo 69%. Slovenska industrija, sicer najstarejša v državi, dela z najstarejšimi stroji, katerih vrednost znaša le polovico nabavne. Toda kljub temu, z zastarelo opremo, ustvarja slovenska industrija največji dohodek glede na skupno vložen denar (45,2%, jugoslovansko povprečje je 36,7%), odvajanja pa v sklade 10,4%.

Zedinjena Slovenija v letu 1971

Poročilo šolskega referenta

in gđc. Angelci Klanškovi pa izročili slovenski šopek.

4. marca 1972 sem se udeležil učiteljske seje Slomškove šole.

11. marca 1972 pa sem skupno z g. predsednikom B. Starihom obiskal šolo v Carapachayu.

Referent se je udeleževal sej ZS in o njih na šolskih sejah poročal.

Stanovsko izpopolnjevanje in pedagoška predavanja

Vodstvo šolskega odseka ZS je pripravo štiri študijska srečanja ob predavanjih dr. V. Brumna, ravnatelja Marka Kremžarja, pisatelja Z. Simčiča in učiteljice ge. Majde Tomazin-Bukovčeve. Medtem ko je bil poudarek prvih dveh na načelnih vprašanjih, sta drugi dve obravnavali pretežno praktično delo. Vsa obdelana snov je vzbudila mnogo zanimanja in nudila starejšemu in mlajšemu učiteljstvu dragoceno priliko za izmenjavo misli. Dve prvi predavanji sta bili vključeni v program študijskih dni z udeležbo okrog 40 učiteljev. Ostali dve sta se obravnavali v okviru mesečnih sestankov učiteljstva.

Dogodek leta oz. dvaindvajsetih let našega slovenskega zdomskega šolstva v Velikem Buenos Airesu je bil seminar za učitelje, ki ga je organizirala ZS, zamislila in izvedla pa skupina mladih učiteljic pod vodstvom gđc. Terezke Prijatelj konec decembra 1971. Mlade organizatorke, večinoma učiteljice v argentinskih in slovenskih osnovnih šolah, rojene že v Argentini, zato tudi absolutne slovenskih osnovnih šol in srednješolskega tečaja, so hotele obravnavati mlado učiteljstvo ob važnem vprašanju slovenskih šol, njihovi nalogi, načinu in problematiki. Prvotni načrt s tridnevni programom so zaradi tehničnih ovir skrajšale na tri popoldneve, kar pa ni bistveno prizadelo programa.

Izbrale so sledečo snov in predavateljce:

1. dan: "Namen in cilj slovenske šole", misijonar Franc Sodja.
2. dan: "Življenje in delo 22 let naših šol", gđc. Mija Markež. "Metode učenja v naših šolah", ga. Majda Tomazin-Bukovčeva.
3. dan: "Šola — družina — skupnost", ga. Anica Kraljeva in g. Pavle Rant.

Snov so obdelovale najprej same in izdelale svoje zaključke. Po večernem predavanju, na katerega so bili povabljeni vsi, ki jih snov zanima, so med debato te zaključke prebrale in primerjale s predavateljevimi. Odlikovali so se po svoji globini, zrelosti in idealizmu udeleženk.

Najhujši vroči dnevi so sicer škodili udeležbi na seminarju; nihala je med 15 in 20. Niso pa mogli skaliti bogatega uspeha. Vzpodbuda in resno delo mladih učiteljic je nov močan pogon na zeletni veji našega zdomskega drevesa.

Novi šolski knjigi za 5. in 6., 7. in 8. razred

Delo za knjigo organizira in vodi g. Pavle Rant, ki se s sodelavci tedensko sestaja. Predvideno je, da bosta knjigi, sad velike požrtvovalnosti in truda, izšli koncem leta 1972. Za uporabo v šoli tekom letošnjega šolskega leta pa bomo imeli snopiče iste knjige na navadnem papirju.

Delo šolskega odseka Z. S. ni delo samo referenta ampak delo vseh, ki z odsekom aktivno sodelujejo, staršev krajevnih šolskih odborov, kot zastopnikov staršev, dušnega pastirstva, s stalnim sodelovanjem g. dr. Starca in g. katehetov, vseh učnih moči, zlasti voditeljic ali njih namestnic, ki z aktivno navzočnostjo na vejah ohranjajo in utrjujejo vez, ki družijo naše šole. Ta vez je naš skupni cilj — ohranjevati in posredovati vero in besedo staršev najmlajšim.

Naj omenim še sodelovanje predsednika ZS Boža Stariha, g. B. Pavšerja, g. P. Ranta, g. nad. Majhna. Zahvaljujem se tudi listom Svobodni Sloveniji, Duhovnemu življenju z Božjimi stezicami in Oznanilu, ki so spremljali vse naše delo tekom vsega leta.

Vsem, ki so na kakšni koli način sodelovali in pomagali našim šolam — Bog plačaj!

Franc Vitrih

V nedeljo, 19. marca, je bil v prostorih Slovenske hiše redni občni zbor društva Zedinjena Slovenija. O njem smo poročali že v prejšnji številki našega tednika. V pričujoči številki pa za naše bralce prinašamo ponatis poročil, ki so jih na zboru podali posamezni člani Izvršnega odbora. Referati dajejo sliko na celotno delovanje Zedinjene Slovenije v preteklem letu 1971.

Poročilo predsednika Upravnega odbora

Ko danes odpiramo redni občni zbor Društva Zedinjena Slovenija, pozdravljam vse člane, tudi tiste, ki niso prisotni in vse organizacije. Poseben pozdrav pa vsem članom naše skupnosti v notranosti dežele. Hvala vsem ki se žrtvujejo in delajo za slovensko bit na tujem, z željo da bi med nami vladalo plemenito sodelovanje, zdravi in čisti odnosi, strpnost in poštenost. Naj naša trenutna trenja ne zbegajo, ker vsi imamo eno skupno odgovornost, da se med seboj še trdneje povežemo, da se ohranimo kot Slovenci in slovenska politična emigracija.

Na tem občnem zboru, upravni svet daje pregled o svojem enoletnem delovanju na področju svojega udeleževanja, izpolnjeno s poročili svojih referentov.

Predsednikovo poročilo vsebuje širši pregled splošnega dela v Društvu.

1. Stiki z argentinsko javnostjo. Ena naših glavnih nalog je, predstavljati slovensko skupnost pred argentinsko javnostjo razložiti našo problematiko in narodne probleme.

31. maja je Z. S. položila venec spomenikom grala. San Martina. Istočasno smo vsem argentinskim časopisem in radiom poslali dopis, kjer smo prikazali našo narodno tragedijo. Glavni argentinski časopisi kot radio so ta dogodek registrirali. Predstavniki društva so se udeležili odkritja spomenika ukrajinskega pesnika Tarasa Ševčenka. Prav tako se je Z. S. udeležila sprejema na ameriškem veleposlaništvu, in v osebnem stiku veleposlanika Lodga informirala o Slovencih v Argentini. Tudi naša predavanja, pri katerih sodelujejo argentinski predavatelji, imajo ta namen, da jih seznanimo z našimi problemi in z našo zgodovino. Prav tako slovenska radijska ura v danih možnostih deluje v istem smislu.

Poleg tega društvo vzdržuje redne stike z glavno pravosodno inšpekcijo.

2. Društvene prireditve. Slovenski dan ki je bil 2. aprila na Slovenski pristavi, je bil zelo dobro obiskan. Nad tisoč naših rojakov se je udeležilo tega našega tradicionalnega praznika v zdomstvu. Kot vedno je prišlo do izraza sodelovanje društva, domov in organizacij. Naši spominski proslavi smo letos hoteli dati nekaj novega, kar naj bi bolj potegnilo in zajelo naše ljudi, posebno mladino. Glavni govornik je bil g. Emil Cof. Avdiovizual je pripravil g. Lojze Reželj s sodelavci. Sami ste bili priče, da je prireditev uspela, kar dokazuje tudi dejstvo, da smo avdiovizual ponovili v Slovenski Hiši, kot tudi po slovenskih domovih.

3. Organizacijsko polje. Izvršni odbor društva je imel 12 rednih sej. Izvršni odbor skupaj z referenti 10. Upravni svet pa se je sestel šestkrat. Kot se je sklenilo na zadnjem Občnem zboru, se je odbor posvetil konsolidaciji

društva, nabiranju novih članov, in poglabitev stikov z člani in organizacijami. Predstavniki društva so se udeležili vseh glavnih slovenskih prireditvev.

V pretekli dobi se je vpisalo v društvo 60 novih članov. Umrlo 7 članov. Vsled vedno večje inflacije je odbor Z. S. mnenja da dosednji posmrtninski prispevek ne zadošča. Upravni svet je imenoval posebno komisijo ki jo sestavljajo gg.: Grohar, Mehle in Pergar, ki so pripravili osnutek predloga za letošnji občni zbor.

4. Odnos do organizacij. Zveza šolskih svetov se je tekom poslovnega leta sestala petkrat. Obravnavali smo predvsem izdajo novih slovenskih šolskih knjig, in stvari ki so v neposredni praktični zvezi z našo šolo.

Medorganizacijski svet se je sestel šestkrat; ta svet je tudi organiziral komemoracije 25. letnico pokoj. grala. Rupnika in sodelavcev. Za ta namen se je izvolila posebna komisija ki ji je predsedoval g. prof. Horvat. Za to priliko sta borčevski organizaciji Vestnik in Tabor podpisali skupno vabilo za to proslavo. Prav tako je M. O. Svet organiziral športni prosvetni tečaj za fante in dekleta nad dvajsetimi leti, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri vzgoji mladine.

Tečaj je vodil g. prof. Tine Vivot s sodelovanjem g. prof. Francija Sušnika in drugih sodelavcev. Medorganizacijski svet sestavljajo v tem trenutku vsi slovenski domovi vključno Mendoza in Zveza mater in žena, mladinski org. in Z. S.

5. Finančno vprašanje: je zadovoljivo, čeprav stroški stalno rastejo. Večina izdatkov se krije s članarino. Nastaja vprašanje knjižnice. Knjižnica posojuje mesečno 200 knjig, vendar nujno rabi izpopolnitve in nabave novih knjig, zlasti prevodov, ker po teh je največ vpraševanja. Med podarjenimi in kupljenimi je 50 novih knjig. Društvo bo prisiljeno iskati novih virov, ne samo, da se knjižnica izpopolni, ampak da se tudi razširi.

Pereč problem je tudi izdaja novih šolskih knjig. Predvideni proračun lanskega leta so se potrojili. Na nasvet pokoj. Frančka Prijatelja, se je odbor obrnil na Katoliško holandsko socialno ustanovo, s sedežem v Rimu. Zaprošili smo 2000 dolarjev. Trenutno kaže da je ustanova naši prošnji naklonjena. Prosili so nas vse slovenske šolske knjige, izdane v Argentini, katere so že odposlane. Pričakujemo ugodne rešitve v mesecu aprilu.

Naj se ob zaključku tega poročila zahvalim vsem, ki so nas podpirali pri našem delu. Hvala slovenskim domovom, organizacijam, slovenskemu tisku in dušnemu pastirstvu, sodelavcem v odboru, zlasti pa vsem članom in članicam društva.

Božo Stariha

Poročilo kulturnega referenta

Kulturni program ZS je preteklo leto obsegal predvsem naslednje:

1. Kulturno-prosvetni večeri. Bilo jih je pet in sicer so predavali: Marko Kremžar: Gospodarski položaj v Argentini; Pavle Fajdiga: O pomorstvu; Zdravnik pri Fed. policiji dr. Echazú: Toxicomania in mamila, droge (v kasetljanščini); prof. Lojze Horvat: O gospodarskih razlikah med Vzhodom in Zahodom; inž. Alvaro Alsogaray: Inflacija in gosp. perspektive za bližnjo bodočnost Argentine, ter o programi stranke „La nueva fuerza“. Vsi ti večeri so bili vedno dobro obiskani, posebno zadnje predavanje vzbudilo je veliko zanimanje med rojaki in njihovimi špansko govorečimi prijatelji.

2. Domobranska proslava: veliki uspeh je imel avdiovizualni prikaz naše borbe med revolucijo „Zasuta usta govore“, kateremu je tekst napisal g. Ciril Markež, režiral g. Lojze Reželj s sodelavci g. Lobodo, Tomaževičem in Jerebičem. S tem prikazom so gostovali v Slov. domovih, celo v Mendoza.

3. Slov. radijska ura je v preteklem letu redno prihajala v slov. domove. Najprej na postaji Radio Argentina, sedaj na Radio Antártida. Poleg poskočne muzike, tudi obveščila rojake o raznih prireditvah in spominja na važne dogodke v slov. zgodovini.

4. Knjižnica je redno odprta. Veliko novih knjig je na razpolago predvsem mladini. arh. Jure Vombergar

V preteklem šolskem letu so delovale v Buenos Airesu sledeče šole:

Slovenska hiša, Jegličeva (29 učenec in učenki); Berazategui, Cankarjeva (7); Carapachay, Jurčičeva (46); Lanús, Baragova (81); Morón, Prešernova (79); R. Mejía, Slomškova (139); San Justo, Balantičeva (109); San Martín, Rožmanova (110). Ramos Mejía: šola je imela organiziran otroški vrtec, ki ga je obiskovalo 20 otrok.

Skupno je obiskovalo slovenske šole 620 otrok.

Voditeljice šol: Slovenska hiša, ga. Marjana Batagelj; Berazategui, ga. Cilka Pucko; Carapachay, g. Aleksander Pirc; Lanús, ga. Zdenka Jan; Morón (Pristava), gđc. Mija Markež; Ramos Mejía, g. Marjan Schiffrer; San Justo, gđc. Angelca Klanšek; San Martín, gđc. Katica Kovač.

Kateheti: Jurij Rode, Jože Guštin, Matija Borštnar, Janez Petek CM in Franc Reberšak CM, Matija Lamovšek, Jože Škrbec, dr. Alojzij Starc, Jurij Rode.

Poleg voditeljic so poučevali sledeči: Slovenska hiša: Lučka Pavšer, Anica Rode, Bernarda Fink, Maruška Batagelj, Gregor Batagelj. Berazategui: Marta Pozeljnik, Franc Vitrih. Carapachay: Viko Homan, Lučka Pirc, Marjan Trtnik, Franci Korošec. Lanús: Mimi Bokalič, Zali Virc, Slavka Urbanija, Marija Stanovnik, Julka Lužovec, Mari Žitnik, Zorka Gris. Morón: Cvetka Malalan, Vida Pograjc, Angela Rajer, Anka Gaser, Pavel Fajdiga (ml.), Jožica Kopač, Marija Kopač, Marija Urbančič. Ramos Mejía: Renata Sušnik, Helena Malovrh, Marta Jeločnik, Franček Breznikar, Marjan Hribar, Mojca Prešeren, Marjana Hribar, Tone Javoršek, Bernarda Opeka, Majda Holosan. San Justo: Kati Cukjati, Marjanka Furlan, Rezka Osojnik, Marica Zakrajšek, Anica Mehle, Marija Tomažević, Julka Furlan, Nežka Furlan, Fr. Zupari. San Martín: Saša Hartman, Boris Pavšer, Nina Pristovnik, Marija Zorec, Marjan Jesenovec.

Tako, da je na šolah v okolici Buenos Airesa poučevalo 66 učnih moči.

Z novim šolskim letom je postala voditeljica Slomškove šole ga. Lučka Malovrh, voditeljica šole v Carapachayu pa ga. Majda Markec.

Slovenske šole obstajajo tudi v Mendoza, Miramaru in Bariločah.

Vsem tem šolam smo pisali pismo-okrožnico, v kateri jih seznanjamo z našim delom, jim nudimo knjigo in zvezke z željo, da se povežejo z nami, saj cilj vseh šol je isti.

Člane društva, ki so letovali v teh krajih pa smo naprosili, da navežejo osebne stike z voditelji šol.

Mendoza: 28. julija nas je obiskala voditeljica tamkajšnje šole gđc. Lenčka Božnar. Na seji je poročala: Letos obiskuje šolo 24 otrok. Razdeljeni so v tri stopnje. V prvi so učenci 1. in 2. razreda, v drugi 3. in 4., tretjo pa sestavljajo vsi ostali učenci. Imajo svoj prilagojen program: pišejo, berejo, pojejo. Za konec leta imajo nastop in igrice.

Bariloče: V šoli je 16. otrok. Poučuje ga. Milena Arko, včasih uči petje ga. Lučka Jerman.

Pri vsaki šoli obstajajo šolski sveti, ki skrbijo za gnotno stran šol. Organizirajo roditeljske sestance, razgovore o delu šole in predavanja o vzgoji.

Predsedniki krajevnih šolskih svetov: Slovenska hiša, Ignacij Grohar; Carapachay, Franc Sovršnik; Berazategui, Vitrih Franc; Lanús, Malka Vilfan; Morón, Ivan Kopač, Ramos Mejía, Lojze Lavrič; San Justo, Pavle Malovrh; San Martín, Vlado Voršič.

Referent se je udeleževal sej odbora Zed. Slov. in je poročal na sejah.

ORGANIZACIJA DELA

Seje

Ogrodje vsega našega dela so mesečne seje voditeljic in voditeljev šol ali njih namestnikov. Sej se vedno udeležuje tudi č. g. dr. Starc.

V preteklem letu smo imeli 11 rednih sej. Vse naše seje imajo tri dele:

a) organizacijski: obravnavamo vse, kar je v zvezi z organizacijo naših šol;

b) razgovor o bodoči knjigi za 5., 6., 7. in 8. razred in Božjih stezicah.

c) strokovni: izmenjava mnenj o načinu poučevanja, ki ga je pripravljala ga. Marijana Batagelj;

d) po seji razgovor, družabni del s praznovanjem godov.

Skupne šolske prireditve

V peteklem letu smo imeli tri skupne prireditve v Slovenski hiši:

20.-6.-71 Alojzijevo proslavo
25.-9.-71 Slomškovo proslavo
5.-3.-72 Začetek šole.

Alojzijevo proslavo je pripravila Prešernova šola s Pristave — petje in nastop lutk g. Klemenca.

Slomškovo — Baragova šola, pevski in glasbeni nastop in igrice: Vesela igra o Žalostni princesinji.

Začetek šole pa Balantičeva z igrišo Janko in Metka.

Vse tri združene s sv. mašo in pridigo g. msgr. Oreharja pri Alojzijevo proslavi in začetka šole in dr. Starca pri Slomškovi proslavi.

Pri Alojzijevo proslavi se je predsednik Zed. Slov. g. Stariha zahvalil g. nadzorniku Majhnu za dosedanje delo, dve deklici sta mu izročili slovenski šopek in knjižni dar s podpisami vseh učnih moči.

Učiteljstvo je sodelovalo tudi pri prvem sv. obhajilu, telovski procesiji in romanju v Luján.

Slovenske šole so srce krajevnih domov, kjer sodelujejo pri prireditvah in imajo lastne predstave in prireditve.

Izlet

13. novembra 1971 se je zbrala slovenska šolska mladina na izletu v Ranelagh.

Imeli smo zaključno šolsko sv. mašo. Udeležilo se je nad 450 otrok. Izlet je dobro uspel.

Otroška kolonija

27. decembra je odšla v Córdoba v dom dr. Hanželiča — deseta otroška kolonija. Kolonijo je vodila ga. Olga Omahna. Spremljali so jo gospodične Anica Šemrov, Ivanka Makovec, Nina Pristovnik, Renata Sušnik in g. Nace Grohar.

Vreme je bilo zelo ugodno, da so se otroci vsak dan kopali. Napravili so več lepih izletov v bližnjo okolico, nekaj tudi s tovornjakom. Na Silvestrovo, sv. Tri kralje in zadnjo nedeljo pred odhodom so imeli rajalne in pevske nastope ter Bevkovo tridejanko: „Od pastirja do cesarja“ (Bedak Pavlek), vse v pripravi gđc. Anice Šemrov.

Za zaključek je imel g. dr. Hanželič vzgojne razgovore z otroci od desetih do dvajstih let. Po poročilu spremljevalk z odličnim uspehom.

Obiski

Tekom novembra 1971 je g. Majhen v spremstvu g. predsednika B. Starihe obiskal šole in iz njegovega poročila posnemam:

„Šolska vodstva so v večjih rokah. Učne moči se marljivo in vestno pripravljajo na pouk. Pri vzgoji in pouku vztrajno goje narodno zavest in slovenski duh.

Včasih kdo obupuje nad slovenskimi šolami če npr. čuje, da se otroci pogovarjajo med sabo španski; vendar stanje ni tako slabo. Ako namreč pogledaš v učilnico in prisluhneš pouku, spoznaš, da se je mladina marsičesa naučila iz slostva, zemljepisa, zgodovine, pravopisa, slovnice... ko bi sicer tega nikdar ne slišala in znala. Da niti ne omenjam verouka, petja, spisa, telovadbe. V 8. razredu berejo estetsko, gladko, tekoče.“

1. avgusta je Balantičeva šola iz San Justa praznovala 20-letnico obstoja. Šolski odbor je povabil vse učiteljstvo na slovesnost in zakusko.

Številno učiteljstvo se je udeležilo te slovesnosti. Otroci Cankarjeve šole so v imenu šolskega odseka ZS na prireditvi čestitali šoli. Njeni prvi in sedanjí voditeljici, gđc. Miji Markeževi

Poročilo srednješolskega tečaja „ravn. M. Bajuka“

Delo v tem šolskem letu je potekalo po programu sestavljenem v začetku leta, le da je bil prof. zbor naknadno spremenjen, zaradi smrti in odsotnosti nekaterih profesorjev.

Profesorski zbor so sestavljali: Ravnatelj: prof. g. Alojzij Geržinič; razredniki: v 1. letniku: g. Pavle Rant; v 2. letniku: g. Božo Fink; v 3. letniku: g. Alojzij Geržinič; v 4. letniku: g. Tine Debeljak ml.; v 5. letniku g. Marko Kremžar; in profesorji: msgr. Anton Orehar, gđc. Terezika Prijatelj, g. Miloš Stare, g. Marijan Schiffrer, inž. Jože Žakelj.

Vpisanih je bilo 121 dijakov od katerih jih je med letom osem izstopilo.

Letnik	Dijakov	Deklet	Fantov
1.	29	20	9
2.	25	19	6
3.	32	20	12
4.	23	16	7
5.	12	8	4
	121	83	38

Med letom je dobilo 7 dijakov 3. letnika ukor po razredniku.

Šolsko leto se je začelo 3. aprila 1971 s sv. mašo msgr. Antona Orehara. Po maši je bil popravni izpit in vpisovanje.

Profesorski zbor je imel med letom pet sej. Na prvi je bil sestavljen šolski urnik, kateri je bil še dvakrat popravljen.

Prireditve: 19. julija so imeli vi-

šji dijaki popoldne slovenske glasbe, in nižji razredi pogovor z akademiki.

17. julija so vsi razredi imeli skupno v veliki dvorani avdiovizualno predstav domobranske proslave.

Starši so imeli med letom dva sestanka s profesorji. Prav tako so bili obveščeni starši, da po marčnih izpiti nihče ne more vstopiti v višji razred če ni pozitivno redovan. Naročili in dobili smo šolske knjige iz Trsta.

Na zaključni seji 6. novembra je bil izvoljen novi ravnatelj g. Marko Kremžar.

13. novembra je bil slavnostni zaključek s sv. mašo in govorom msgr. Orehara. Pri maši je bila blagoslovljena tudi nova zastava, ki jo je Srednješolski tečaj dobil v dar od ge. Pavline Dobovškove in ge. Marije Eiletzove. Ob tej priliki so bili nagrajeni najboljši učenci: v 1. letniku, Monika Marija Pezdirc; v 2. letniku Anica Groznik; v 3. letniku Mirjam Jereb; v 4. letniku, Maruška Batagelj.

Peti letnik je izdal almanah pod naslovom Samostojna Svobodna Slovenija. Absolventi petega letnika so bili: Janez Belič, Julka Furlan, Ana Marija Klanjšek, Mirjam Klemenec, Božidar Kocmur, Irena Markez, Marija Mele, Marjetka Stariha, Lovro Tomažević, Kristina Zorko, Marjana Zorko. Dva dijaka nista oddala spisov za almanah. Naca Osterc, tajnica

Pavlina Dobovškova

Iz blagajniškega poročila

RAČUN PREJEMKOV IN IZDATKOV

Prejemki		
Cianarina	8.583,94	
Slovenski dan	1.519,46	
Farovi	4.368,47	
Izposojnina knjig	286,98	
Radijska ura	16.164,50	
Prodaja šolskih knjig in zvezkov	64,10	30.987,45
Izdatki		
Amortizacija:		
Knjižnica	80,71	
Inventar	201,22	
Upravní stroški:		
Plače	4.112,80	
Najemnina, luč, telefon	1.485,70	
Oglasi	1.547,50	
Poština	124,82	
Pisarniške potrebšline	113,36	
Radijska ura	15.815,—	
Aportes jubilarioris	673,13	
Razni stroški	3.344,53	27.508,77
Stroški šolskega fonda		771,15
Plačane posmrtnine		1.650,—
		29.929,42
		1.057,53
		30.987,45
Pribitek		

Franc Pergar
blagajnik

Božo Stariha
predsednik

Poročilo mladinskega referenta

Mladinski referent se je prizadeval predvsem za mladino po končani ljudski šoli. Poleg prireditve ki jih je Društvo samo organiziralo so bili še stiki in sodelovanja z osrednjima mladinskima organizacijama.

Za doseči najuspešnejšo uporabo

sredstev, smotrnost delovanja, ter ožje sodelovanje s SDO — SFZ, so se vršili stiki za osnivanje mladinskega foruma, ki bi ga sestavljali ljudje, ki imajo smisel ter željo sodelovati z mladino.

Med prireditvami ki jih je organiziralo Društvo, spada predavanje p.

Postno pismo

SOLŽENICIN IN MOSKOVSKI PATRIARH

V Moskvi kroži „postno pismo“, za katero trdijo, da ga je napisal Nobelov nagrajenec za literaturo Aleksander Solženicin, v katerem napada prostovoljno podrejanje ruske pravoslavne cerkve brezbožni sovjetski državi.

Naslovljeno je na moskovskega patriarha Pimena ter v njem stoji, da cerkev, ki ji načeljuje, „diktatorsko vladajo ateisti, prizor, ki ga ni bilo videti že dve tisočletji.“

Pisatelj poziva: „Nikar nas ne skušajte prepričati, da bi bila za vrhovne pastirje ruske cerkve svetna oblast višja od nebeške in svetna odgovornost silnejša od odgovornosti pred Bogom.“

Aleksander Solženicin, 52-letni pisatelj, je dobil Nobelovo nagrado leta 1970, toda je bil zaradi svojih del izgnan iz Zveze sovjetskih pisateljev.

V pismu Solženicin obsoja pristane nek ruske cerkve na prepoved verskega pouka za otroke in jo spominja na preganjanja prvih kristjanov. Solženicin v pismu piše:

„Kar pomnimo, so naši duhovniki in verniki sprejemali takšno mučeništvo, vredno mučeništva kristjanov prvih stoletij. Takrat so jih metali levom, toda danes izgubite samo svoje premoženje.“

Svoje pismo Solženicin začneja s stavkom: „Nagrobni kamen teži glavo in lomi telo ruskega pravoslavnega ljudstva, ki še ni umrlo.“ Nato izjavlja, da ne more več molčati, ko mečejo novo kamenje nanj. Takšno kamenje je bila patriarhova novoletna poslanica, v kateri poziva Ruse v tujini, naj svoje otroke vzgajajo v ljubezni do cerkve.

Pimen, 61 let star, je postal moskovski patriarh lansko leto, ko je nasledil patriarha Alekseja, ki je umrl leta 1970.

„Zakaj ta častni poziv naslavlja samo na ruske emigrante?“ se sprašuje v pismu Solženicin. „Zakaj pozivate, da naj bi bili samo tisti otroci vzgojeni v krščanski veri, zakaj opozarjate samo tiste rojake, naj zavračajo krivico in laž in naj vztrajajo na pravičnosti in resnici?“

Izgrubljamo zadnje, sledove in znake krščanskega ljudstva. Ali ne mora prav gotovo to biti glavna skrb ruskega patriarha? Ruska cerkev ima svoje o-

Luzzija, profesorja na jezuitski univerzi. Tema je imela namen prikazati fantu oz. dekletu, ki zaključijo srednjo šolo, razne možnosti na univerzi.

Pod okriljem Društva so se tudi organizirale 11 dnevne počitnice v Cór-dobi, pri dr. Hanželiču. Udeležilo se je počitnic 10 deklet, pod vodstvom gđc. Majde Pahor.

inž. Jernej Dobovšek

gorčeno mnenje o slehernem zlu v daljni Aziji ali Afriki, samo o domačem zlu nikdar nič. Duhovniki nimajo nobenih pravic svojih župnijah. Smejo samo še opravljati cerkvena opravila in to samo v notranjosti cerkve. Toda, kadar duhovnik hoče prestopiti cerkveni prag, da bi obiskal bolnika ali da bi šel na pokopališče, pa mora prositi za dovoljenje mestni svet,“ ogorčeno ugotavlja Solženicin.

Ko je Solženicin leta 1970 dobil Nobelovo nagrado za literaturo, se ni

upal potovati po nagrado v Stockholm, ker se je bal, da mu sovjetska oblast ne bi več dovolila vrnitve.

V krogih švedske Akademije znatnosti in umetnosti je nastal pravi spor o vprašanju, ali naj bi nagrado podelili Solženicinu na uradni ceremoniji na švedskem veleposlaništvu v Moskvi ali zasebno. Odločeno je bilo, da bo nagrada Solženicinu podeljena v Moskvi zasebno na belo nedeljo, dne 9. aprila.

Ko je Solženicin izvedel za spor na švedski Akademiji, je tej napisal pismo, v katerem se sprašuje, „ali je nagrada nekaj, česar se je treba sramovati ali pa jo skrivati pred svetom?“

Ruski Nobelov nagrajenec Aleksander Solženicin je spremil na zadnji poti svojega preganjanega prijatelja Aleksandra Tvardovskega.

Že vrsto let je soglasno mnenje, da so Zborniki Svobodne Slovenije najrepresativnejša knjiga sedanje slovenske politične emigracije. Tudi ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE 1970 je povsod, kamor je prišel, naletel le na pohvalna mnenja in topla priporočila.

V Avstraliji ga je tamkajšnji mesečnik „Misli“ izredno pohvalil. Pripomnil je, da zadnji Zbornik avstralskih Slovencev „ni razočaral. Vsebinske je bogata in bo zadovoljila vsakega izseljenca-inteligenta.“

V Severni Ameriki pa je najstarejši slovenski list „Ameriški Slovenec“ v oceni o Zborniku 1970 napisal tole pohvalno mnenje:

„Če slovenska politična emigracija po zadnji vojni ne bi dala svojemu narodu ničesar drugega kot zbor Zbornikov Svobodne Slovenije, bi že bilo več kot dovolj, da bo za večno zapisana v slovensko narodno politično zgodovino.“

I. O.

Spomin na Čeginj, Gonars in Renicci

Fašistično nasilje v Sloveniji pred 30. leti

Svetovno in naše časopisje se je po končani drugi svetovni vojni prav do danes razpisovalo na dolgo in široko o nacističnih nasiljih in grozotah zlasti v koncentracijskih taboriščih in po Nemcih zasedenih deželah. Amerikanci so izdelali nešteto filmov o tistih strašnih dogodkih, kateri se še sedaj predvajajo v kinodvoranah vsega sveta. Izšlo je na milijone razkošno opremljenih revij, ki prikazujejo na bolj ali manj realen način vso gnusobo nacističnega postopanja nad nedolžnim prebivalstvom. Vse to je prav, saj se na tak način zelo uspešno odvrta možnost povratka nacizma na oblast ne samo v Nemčiji, pač pa tudi kjerkoli drugje na svetu. Zmotljivost nacizma je v filmih, revijah in knjigah dokumentarno prikazana.

Vse premalo ali skoraj nič pa se doslej pisalo o fašizmu, rodnem bratu nacizma, njegovih grozotah in nasiljih. Res je sicer, da fašizem v svoji ekspanzivnosti še zdaleka ni dosegel svojega vrha in to po vsej verjetnosti vsled kategorije laških vojakov na svetovni vojaški lestvici. V vsem vrtincu druge svetovne vojne mu je uspelo zasedi le pol Slovenije in del Hrvaške, da male Albanije skoro ni vredno omenjati. Vse nasilje fašizma je bilo torej osredotočeno na ta mali, po njem zasedeni teritorij. Hrvatski ustaši so kmalu s fa-

šisti naredili pakt in ustanovili takozvano „Nezavisno državo Hrvatsko“ in so potem svoje hrvatsko prebivalstvo sami terorizirali. Pod direktnim fašističnim bičem je ostala torej le še polovica Slovenije tkzv. Ljubljanska pokrajina.

Mi Slovenci, in prav samo Slovenci smo bili tisti, ki bi morali takoj po končani drugi svetovni vojni in še potem na ves glas zavpiti v svet o grozodejstvih nad slovenskim prebivalstvom, o požiganju vasi itd. ter razgaliti fašizem do kosti, prav tako kot je svetovni tisk razgalil nacizem. Toda žalibog se tega ni mogli storiti, kajti večina naših rodoljubnih pisateljev se je ob koncu vojne umaknila komunizmu ter odšla v begunstvo, kjer pa ni bilo možnosti in stikov, ki bi bili za to potrebni. Komunisti doma bi sicer to lahko storili, pa jim takrat ni kazalo vsled stalnega paktiranja s fašisti med revolucijo samo, po vojni pa zaradi interesov v tržaškem bazenu.

Ker vsled navedenega fašisti in italijanska vojska sploh vojnih ujetnikov niso imeli, pač pa so imeli zanje v Italiji pripravljena taborišča so le-ta napolnili s civilnimi Slovenci.

Najstrašnejše tako taborišče je bilo vsekakor na otoku Rabu, kjer je umrlo največ nedolžnih Slovencev in to po veliki večini kmečko prebivalstvo. Za

njim pa po vrstnem redu strahotne kategorije v Renicci v provinciji Arezzo, Gonars v Furlaniji, Čeginj (Čeginj) pri Tolminu itd.

V spomin na 30-letnico trpljenja velikih množic slovenskih fantov in mož, povzročenega po fašistih, od katerih mnogi so umrli v navedenih taboriščih ali pa kasneje na posledicah tega trpljenja, se bom v opisu omejil le na taborišča Čeginj, Gonars in Renicci, katera sem sam doživljal. Prav bi pa bilo, da bi se ob tej žalostni 30-letnici našel še kdo, ki bi z opisom fašističnega barbarstva po omenjenih ali drugih taboriščih pokazal na besnost laškega fašizma do Slovencev, obenem pa tudi na povezanost slovenskih komunistov s fašisti.

Blokiranje Ljubljane

Ljubljana in z njo ves ostali del po Lahih zasedene Slovenije se je koncem februarja 142 že nahajal v vrtincu krave komunistične revolucije, katera se je pravzaprav uradno pričela z napadom Nemčije na Rusijo 21. junija 1941. Po tem datumu so komunisti v bližnji okolici Ljubljane najprej začeli streljati iz zasede ljudi iz delavskih slojev, kateri v javnem življenju niso bili dosti vidni in so jih že preje v svoji propagandi ožigosali kot izdajavce. Ker reakcije na njihova početja s strani do zob oboroženih laških zasedbenih čet ni bilo, še manj pa od takrat še neoboroženih Slovencev, so začeli segati po glavah znanih katoliških mož in

fantov npr. bivših predsednikov Prosvetnih društev ali Fantovskih odsekov, pa tudi po nekaterih iz Sokolskih vsst. Tudi v Ljubljani sami so po ulicah začele padati žrtve komunističnih pobijavcev. Lahi na vse to niso reagirali, rdečih atentatorjev niso iskali, pač pa so si meli roke namreč: „Slovenci, le pobijajte se med seboj, bo tako za nas nranj dela.“ Tako je šlo vse dotlej, dokler ni obležal na ulici sredi Ljubljane od komunistične krogje zadet, tudi Lahom še izza predvojnih let dobro poznanj industrijalec Avgust Praprotnik. Ob tej žrtvi se je Lahom zadelo, da že vsled lastnega „hrabrostnega“ ugleda morajo nekaj ukreniti. Tako je 21. februarja 1942, ko je v debelih kosmih snežilo, Ljubljana dobila prvič v svoji zgodovini krog sebe nad dva metra visoko ograjo iz neprehodne bojede žice, katero smo potem imenovali ljubljanski blok. Prehodi so bili le na glavnih cestah. Vhod v mesto je bil sprva dovoljen vsakomur, izhod pa nikomur, razen Lahom. Na ta način smo bili ujeti kot v kletki vsi, ki smo se tisti dan nahajali v mestu in pa tisti, ki so prišli pozneje v mesto ne vedoč, da ni izhoda. Mnogi, ki smo sicer stanovali v predmestju, smo taval po mestu sem in tja ter iskali znanje, sorodnike ali prijatelje, pri katerih bi dobili prenočišče, kar pa ni bila lahka zadeva, kajti vsak se je bal eventualne fašistične kontrole po stanovanjih. Po nekaj dnevih se je začelo šušljati po mestu, da Lah i tavoru

izdajajo dovoljenja za prehod čez blok.

Med tolikimi drugimi sem tudi jaz šel že ob 6 zjutraj v vrsto čakati pred „belgijsko“ vojašnico v hudem mrazu in brez zajtrka, da dobim omenjeno dovoljenje. Po celodnevem čakanju so nam ob sedmih zvečer povedali, naj pridemo prihodnji dan ob šestih zjutraj.

V zapor

Še pred šesto uro sem naslednji dan že čakal v vrsti pred „belgijske“. Neko ob 10. uri dopoldne je prišel laški črnosrajčnik, nas odbral deset iz vrste, nas peljal v prvo nadstropje ter tam vsakega posameznika vodil po nekem hodniku z vrati na levi steni v katerih je bilo okence iz katerega je zijal človeški obraz. Naglo sem se ozrl tja in takoj prepoznal bivšega sošolca tehnične strokovne šole na Ledini v Ljubljani, zloglasnega Franca Rozmana, ki je že v šoli oznanjal komunizem. Ob mojem mimohodu in spremljavi črnosrajčnika je znotraj na vrata potrkalo. Takoj sem se zavedel, da je Rozman sedaj v fašistični službi. V tistem trenutku mi je zamrgolelo po telesu vsled čudne slutnje, ki me je obšla. V naslednjem trenutku mi je to čudno slutnjo potrdil fašist ob meni, ko me je skozi priprta vrata pahnil v pisarno na koncu hodnika. Tu so me popisali, mi odvzeli kravato, pas in vezalke s čevljev ter me po vojaku dal odvesti v zapor.

(Nadaljevanje prihodnjé)

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V prostorih Moderne galerije so odprli 1. marca razstavo „Nekatere smeri slovenske grafike“. Na razstavo so poslali svoja dela vsi vidnejši slovenski grafiki.

LJUBLJANA — V Sloveniji pripravljajo proslavitev 400-letnice kmečkih puntov. Tako bo predvidoma v septembru uvodna proslava v povezavi s Hrvatsko v Kostanjevici na Krki, februarja 1973 pa bo zborovanje in odkritje spomenika ob 400-letnici končanega slovensko-hrvaškega kmečkega punta v Donji Stubici pri Zagrebu. Osrednjo proslavo slovenskih kmečkih puntov bodo pripravili oktobra 1973 v Ljubljani, kjer naj bi ob tej priliki tudi odkrili spomenik. Ni treba pripominjati, da je proslave vzela v zakup Socialistična zveza delovnega ljudstva, ki bo punte tudi po svoje razlagala.

SKOFLJICA — Oddelek psihiatrične klinike za zdravljenje alkoholikov je 24. februarja proslavil prvo obletnico obstoja. V tem oddelku zdravijo alkoholike na nov način; bolniku ob koncu zdravljenja posredujejo delo, povežejo ga tudi z enim od 21 klubov zdravljenih alkoholikov, ki obstajajo v Sloveniji.

LJUBLJANA — Ljubljansko Delo je od 11. do 18. februarja imelo rekordno celotensko naklado: natisnili so 697.269 izvodov ali povprečno 99.609 na dan. Od celotne izdaje pa niso prodali 27.776 izvodov.

LJUBLJANA — Pri delih za nove gradnje ob cerkvah sv. Jerneja v Šiški so se pokazali nekli zidovi, ki so vzbudili zanimanje arheologov. Po mnenjih le-teh gre ali za ostanke neke prejšnje cerkve, še verjetneje pa za opornj zid, ki je varoval ob hoku romanske cerkve pred posipavanjem. Njen nastanek postavlja portal, ki so ga sedaj popolnoma odkopali, vsaj v 13. stoletje. Ta portal je bil že delno odkopan leta 1892.

ŽALEC — Slovenski sadjarji so se v Žalcu posvetovali, kako povečati in hkrati tudi poceniti pridelovanje sadja. V zadnjih letih je namreč slovensko sadjarstvo precej nazadovalo, sadna drevesa so stara. Ugotovili so, da je bilo v zadnjih desetih letih obnovljenih le 3800 hektarjev sadovnjakov in še ti na območju 40 kmetijskih organizacij.

LJUBLJANA — Žveplov dioksid je v Sloveniji poškodoval in ponekod celo uničil precej zelenja in gozdov. Če je v zraku več kot 0,75 mg SO₂/m³, se začne v kratkem času kazati znaki poškodb na iglavcih, na stročnicah in pri žitu, predvsem na ječmenu. V Zasavju, Ljubljani in Celju ter v Mežiški dolini pa je pozimi tega strupenega plina v zraku celo nad 2 mg v kubičnem metru. Ta strupeni plin je poškodoval ali celo uničil približno 20% vse-

ga gozda. V Zasavju je prizadel 5000 ha, od tega 1400 uničil, v Celju 4000 (800 uničenega), v Mežiški dolini 2550 (650), na Ravnah 2350 (270), v Kidričevem 700 (150), na Jesenicah 2100 (170), v Rušah 500, v Anhovem 5500, v Idriji 250, in v drugih predelih ok. 2000 hektarjev.

LJUBLJANA — Lani je bilo na slovenskih cestah 37.121 prometnih nesreč. Približno sedmino (5383) nesreč so povzročili vinjeni vozniki. V teh nesrečah zaradi vinjenosti je izgubilo življenje 186 oseb, 1055 je bilo težje, 1898 pa laže ranjenih.

KRANJ — Že vrsto let se govori o potrebi prepovedi nočnega dela žensk v slovenski industriji. Pa kaže, da so to le obeti rdečega raja. Za letošnje leto so podjetja na Gorenjskem dobila dovoljenje za nočno zaposlitev 3500 delavk.

JESENICE — Jeseniški železarji so prišli na čisto z denarjem. Eno leto prej kot je bilo predvideno, so sanirali električne energije 29. februarja, po štirimesečni zamudi. Toda v zadnjem hipu so našli novo pomanjkljivost na pomičnih rešetkah za odvzem pepela. Pravijo, da bo ta pomanjkljivost v kratkem odpravljena.

SOSTANJ — Šoštanjaska termoelektrarna T-3 bi morala začeti z oddajo električne energije 29. februarja, po štirimesečni zamudi. Toda v zadnjem hipu so našli novo pomanjkljivost na pomičnih rešetkah za odvzem pepela. Pravijo, da bo ta pomanjkljivost v kratkem odpravljena.

IDRIJA — V začetku marca so naposled — po trimesečnem presledku zaradi snega — vzpostavili avtobusni progi med Idrijo in Gorami ter med Gornjo Kanomljo in Oblakom vrhom. Cesta Idrija—Vojsko pa je bila za avtobuse še neprevozna v začetku marca. Na Vojskanski planoti je bilo še za dober meter snega.

LJUBLJANA — Gradbeniški urad Slovenije je prosil 23 večjih podjetij za podatke o stroških komunalne ureditve zemljišč. Iz podatkov je mogoče razbrati, da v malih krajih znaša strošek od 1 do 7 odstotkov vrednosti objekta, je pa v mestih, kjer je komunalni standard višji — voda, kanalizacija, elektrika, plin in drugo, znatno višji — od 12 do 30%. V Ljubljani npr. znaša 25%.

LJUBLJANA — Upravni odbor cestnega sklada Slovenije je med razpravo o programu modernizacije cest ugotovil, da je stanje cest kritično. Pa tudi denarja ni dovolj. V letošnjem letu bi v denarjem, ki bo na razpolago, mogli resno popraviti vsega — osem kilometrov cest, pa morajo s tem denarjem vzdrževati vse.

SLOVENC I P O S V E T U

KANADA — Toronto

Kulturni večeri v župniji Brezmadežne

V januarju in februarju so imeli Slovenci v Novem Torontu vrsto literarnih večerov, ki jih je organiziral vodstvo slovenske šole. Spored je sestavil in predavatelj dobil ravna telj šole g. Franc Cerar. Ti večeri so bili več kot literarni večeri, saj je bilo na vsakem poleg predavanja o kakem slovenskem pisatelju in pesniku tudi vzgojno predavanje z debato. Vzgojna predavanja so imeli: ga. Marica Cerar, ga. Francka Pajk, ga. Mini Markež. Enkrat pa je učiteljstvo obeh slovenskih šol v Torontu govorilo o metodah in težavah pri poučevanju v slovenski šoli. G. Peter Čekuta je v svojem predavanju povezal vzgojo mladine z ostalimi družbenimi dejavniki. Debatata je bila pri vseh ter predavanjih zelo živahna. O slovenskih pisateljih in pesnikih so predavali sledeči: o pisatelju Jurčiču g. Franc Torkar, o pisatelju Tavčarju g. Franc Osredkar, o Ivanu Cankarju g. Blaž Potočnik, o Finžgarju ga. Marica Cerar; o pesniku Francetu Prešernu in pesniku Balantiču je govoril g. Stane Pleško, o pesniku Simonu Gregorčiču pa g. Janez Kopač. C.M. Vsi predavatelji so tudi recitali bolj značilna mesta iz del teh pisateljev in pesnikov. Profesor g. Jože Osana je v 4 predavanjih prikazal slovensko narodno pesem: kaj je narodna pesem, kakšne so njene značilnosti in kako se javlja v raznih krajih Slovenije.

G. Franc Cerar je literarne večere vodil in predavanja med seboj povezoval in dopolnjeval. Obisk je bil dober. Število udeležencev se je gibalo med 70 in 90. Ga. Mija Ferkul, blagajničarka slovenske šole, je vsak večer po-

stregla udeležencem s kavo in čajem. Za zaključni večer, bil je ravno pustni torek, je bila pa kar cela pojedina.

Kot posledake in krona teh literarnih večerov je bila v nedeljo, 13. februarja, ponovitev umetniške besede — poezij dr. Franceta Prešerna v dvorani Brezmadežne. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu dobra, okrog 150 udeležencev. Tihota je bila cel čas prireditve vzorna, tudi otroci so molčali. To priča, da je dr. Anton Kačinski s svojo doživeto recitacijo Prešernovih poezij občinstvo res zagrabil. Temu je bilo priča tudi navdušeno ploskanje skoraj po vsaki pesmi.

Tako so župljani župnije Brezmadežne v teh 6 tednih v kulturnem pogledu dobili več kot prej vsa leta obstoja župnija Brezmadežne. Vsem, ki so k temu kulturnemu uspehu pripomogli, je treba izreči vse priznanje in pohvalo.

CLEVELAND

Občni zbor protikomunističnih borcev

Dne 20. februarja je imelo Društvo slovenskih protikomunističnih borcev v Clevelandu svoj redni občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan in je potekal v lepi harmoniji. Najstarejši član (po činu in po letih) društva general Ivan Prezelj je po občnem zboru izjavil, da je bil to eden izmed najlepših občnih zborov slovenskih protikomunističnih borcev. Občni zbor je vodil predsednik Vinko Rožman. V začetku so se udeleženci z molitvijo spomnili vseh mrtvih članov in še zlasti pravkar umrlega Franca Kastelica, ki sicer ni bil član društva, pač pa je bil velik njegov prijatelj in je rad prihajal na dru-

SLOVENC I V A R G E N T I N I

Osebnostne novice

Družinska sreča. V župni cerkvi v San Andresu je bil dne 26. marca t. l. krščen Danijel Albert, sin g. Marinke Molina roj. Kovač in g. Edvarda Molina. Rotovala sta ga. Marjeta in g. Marjan Boltežar. Srečnim staršem naše iskrene čestitke.

BUENOS AIRES

Predavanje o škofu dr. Gregoriju Rožmanu

V četrtek, 23. marca je bilo v Slovenski hiši v okvirju mesečnega sestanka „Zveze slovenskih mater in žena“ predavanje dr. Filipa Zaklja: „Pomen škofa dr. G. Rožmana v sodobnosti“.

V svojem, na globokih mislih res bogatem govoru je uvodoma poudaril, da ne smemo gledati na škofa Rožmana le s površnega političnega vidika, pač pa da se moramo poglobiti v njegove članke, pridige, pastirska pisma in v njih odkriti najgloblje vzgibe njegovega dela. Kdor to samo malo stori, takoj spozna, da je gledal škof Rožman na dnu vsega dogajanja na slovenski zemlji silen apokaliptični boj med dobrim in zlom, med Bogom in peklenjskimi silami. Zato je gledal v junakih, ki so jih komunisti v tej dobi ubili, prave mučence.

Med nami mora tudi danes neprestano živeti njegov vzor. Na škofu Rožmanu vidimo nekatere res junaške kreposti: molitveno življenje, izredno pobožnost do Marije, ljubezen do Presv. evharistične skrivnosti, junaško ljubezen do bližnjega — tudi do svojih sovražnikov, usmiljenje do potrebnih, ljubezen do duš, itd. Glas o njegovi svetosti do danes ni utihnil, ampak nasprotno, mnogo resnih ljudi govori o uslišanjih na njegovo priprošnjo. Imeti smemo upanje, da se bo začel beatifikacijski proces, ki bo med drugim pripomogel, da bo prišla vsa resnica o škofu Rožmanu do kraja rā dan.

Škof Rožman je delil v zvrhani meri s svojim narodom vse trpljenje, odpovedi, žrtve in krivice. To je staklo močno vez, da nam je tudi danes še lahko ona stična točka, ki nas, kljub različnim pogledom, more družiti v edinstvo.

Nauk škofa Rožmana je še vedno izredno aktualen, zato moramo spomin nanj neprestano obnavljati. Dosedaj sta izšla že dva zvezka njegovega življenjepisa, ki ga piše dr. J. Kolarič in izdaja Mohorjeva v Celovcu. Ali ga ima vsaka slovenska hiša v zdomstvu?

Čakajo nas pa še mnoge naloge, ki jih rešuje prav posebno g. predavatelj sam. Škof dr. Rožman je najbrže med vsemi ljubljanskimi škofi in nadškofi napisal največ verskih stvari. Kdaj bomo mogli vse to zbrati in izdati? „Rožmanov zavezo“ se je odločil, da bo izdal v vsaj treh zvezkih zbirko „Pastirjev glas v tujini“. Vsak zvezek bo opremljen z dragocenim stvarnim kazalom, ki bo nekaj Rožmanov leksikon. V njem bomo našli polno rešitev naših zapletenih vprašanj, o katerih se razpisujemo, on pa jih je z božjo močrostjo, stokrat premoljeno, z vso očetovsko ljubeznijo zapisal.

Mohorjeva v Celovcu je že začela izdajati „Duhovne misli škofa dr. Gregorija Rožmana“. Dosedaj je izšel v uredništvu g. predavatelja prvi zvezek. Nobenih žrtv ni preveč, da ne bi čim prej izšlo vse to edinstveno gradivo.

Na objavo čakajo še rokopiši škofovih pridig, duhovnih vaj, ki bi sami znesli po mnenju g. predavatelja nad tisoč pet sto strani debelo knjigo. Kdaj bo mogoče zbrati in izdati vsa škofova pisma? Zelo aktualna bi bila knjiga, v kateri bi bili objavljeni vsi pastirski

listi, pridige in govori o nevarnosti komunističnega brezboštva na Slovenskem.

Po zelo lepem predavanju je razvil razgovor, v katerem je g. dr. F. Žakelj povedal še mnogo zanimivih podrobnosti iz življenja škofa dr. Gregorija Rožmana.

Centralni odbor SFZ

Na svoji prvi redni seji 21. t. m. se je novi centralni odbor SFZ konstituiral takole: predsednik Pavel Fajdiga ml., podpredsednik Janez Belič, tajnik Franci Korošec, blagajnik Jani Gris, športni referent Marjan Grohar, kulturni referent Marjan Habič, gospodar Jože Skale.

CORDOBA

Pokojnemu Jožetu Pečariču v spomin

V Córdoba je dne 16. marca umrl naš rojak Pečarič Jože. Zadnji mesec je naš dragi pokojnik zelo trpel. Na glavi poleg desnega ušesa se mu je naredila velika bula, pa se je moral podvreči operaciji. Po trditvi zdravnika, ki je operacijo izvršil, je operacija uspela, le oslabljeno srce, mu je odpovedalo, pa se ni več zbudil iz anestezije.

Pokojni Jože je bil rojen 10. marca 1906 v Dražičih pri Metliki v lepi Beli Krajini. V Argentino je prišel 21. januarja 1948, s prvo večjo skupino, ki je prispela z ladjo „Santa Cruz“. Po končanih uradnih postopkih je odšel v Córdoba na delo kot sodar v tovarno za sadne sokove Bañoli. Ponj je prišel v Buenos Aires sam gospodar te tovarne, pri katerem je delal in bil zelo spoštovan od gospodarja in sodelavcev. Še potem, ko je bil upokojen, so ga radi obiskovali bivši sodelavci.

Kljub težkim preizkušnjam, ki so ga doletele v življenju, ni klonil, moško jih je prenašal. Bil je nesebičen, rad pomagal vsakemu, pa če je kdo prišel k njemu v pozni nočni uri, je vstal in pomagal s posojilom ter rešil iz zadrege sorojaka. Mislim, da ni nikogar v naši mali skupini, ki ni pri njemu iskal pomoči. Dostikrat ni hotel sprejeti malenkostnih obresti.

Na naše redke skupne prireditve je rad prihajal. Če je prišlo do nesporazuma med nami, ga je bolelo, je posredoval in želel, da bi bila med nami sloga in prijateljstvo. Žalivte je odpuščal, pozabil jih pa ni.

Pa ne samo sorojakom, tudi drugim je bil dober. Saj sem bil sam priča, ko je komaj znanemu človeku postregel s prenočiščem in dal znesek, da se je mogel odpeljati k svoji družini. Kdor revežem pomaga, Bogu posojuje, je dodal. Tako me je naučila moja pokojna mati.

V petek, 17. marca, ob 6 popoldne se nas je zbralo kar lepo število sorojakov ob njegovj krsti, pa smo ga spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku na pokopališče sv. Hieronima.

Z molitvijo rožnega venca smo se poslovili od njegovega groba ter mu želeli večni mir in pokoj.

Počivaj v miru, dragi Jože!
Tvoj prijatelj Ivan.

MORON

Občni zbor SFZ Morón

Na Pristavi v Castelarju je bil 13. marca občni zbor Slovenske fantovske zveze. Po pozdravnih besedah predsednika Poldeta Goloba številnim navzočim, so podali odborniki svoja poročila: tajništvo Pavel Fajdiga, blagajništvo Rudi Gričar in predsedništvo Polde Golob. V kratkih in jedrnatih besedah so poročali o uspešnem delu v preteklem letu. Predsednik je tudi poudaril težave, ki so jih imeli in ki so jih le s skupnim delom premagali.

Nato so imeli volitve. Novi odbor sestavljajo: predsednik Gričar Rudi, podpredsednik Batagelj Gregor, delegat Fajdiga Pavel, tajnik Krivec Andrej, blagajnik Golob Polde, kulturni referent Oblak Jože, športni referent Kinkel Jernej, pomočnik Lazar Vinko, gospodar Gričar Franci, pomočniki Korošec Andrej, Mežnar Tone in Pogljajen Lojze.

Novoizvoljeni predsednik se je vsem zahvalil za izkazano zaupanje in v vse povabil k sodelovanju za dosegajo zastavljenih ciljev. Za zaključek smo se z molitvijo priporočili Bogu.

P O Š P O R T N E M S V E T U

Atletici celjskega Kladivarja so ekipni prvaki 27. slovenskega prvenstva v krosu, ki je bilo 27. februarja v ljubljanskem Tivoliju. V teku članov na 8000 metrov so prva štiri mesta zasedli Celjani Svet, Podpečan in Urankar; mlajši člani so tekmovali na 5000 m, zmagal je Celjan Lisec. Članice so tekale na progi 1.500 m, prva je bila članica Mariborskega Branika Pergarjeva; starejši mladinci so se pomerili na 4000 m dolgi progi, prvi je bil Kovačič (Kl.). Starejše mladinke so na progi 1500 m merile močnejša, zmagala je Smrečnikova (Kl.), pri mladinkah na 1000 m dolgi progi, prvi je bil Kovačič mladinci je prvak Velenčan Hojan, ki je pretekel 3000 m v času 9:10,6.

V Ascoli Piceno je mlada jugoslovanska nogometna reprezentanca v prijateljski tekmi 23. februarja premagala italijansko s 2:1. Zmagoviti gol je v 3 minuti drugega polčasa zabil igralec Olimpije Danilo Popivoda.

Na 20. jubilejnim prvenstvu za pokal Kongsberg, ki se ga udeležujejo tekmovalci alpski držav, so zmagali

Vsak teden ena

VELIKA NOČ

Silvin Sardenko

Daleč grem po beli poti:

velikonočnim zvonom naproti.

Kadar jih srečam, zazvonijo

tisto nebeško melodijo,

do korak zastane

in srce se zgane

v zamaknjenju.

Himno slišim. Čudotvoren glas!

Bratje, greste? Pojdimo skoz vas!

Od zelenih vej

pod zeleni krov

zadehtelo bo po njej.

To je praznik praznikov:

Aleluja!

Na večer se zlije v lep nasmeh.

Videli ga boste v vseh očeh.

Od pisanih cvetov

do pisanih košar

zablesti skrivnosten žar.

To je praznik praznikov:

Aleluja!

Noč spočne in nam rodi Pomlad.

Angel pahne kamen z grobnih vrat.

Iz blaženih gomil

do blaženih duhov

dviga se mogočnih kril.

To je praznik praznikov:

Aleluja!

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

27. marca 1952. — Št. 11.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Tito s svojimi sodelavci stalno zatrjuje, da v njegovi sedanji „socialistični“ Jugoslaviji ni verskega preganjanja. Sedaj pa beremo v njegovem tisku, da je zvezna vlada v Beogradu izdala ukaz, po katerem bodo ob koncu letošnjega šolskega leta ukinjene vse bogoslovne fakultete v Jugoslaviji. Ta odredba zadene predvsem katoliško bogoslovno fakulteto v Ljubljani in Zagrebu ter pravoslavno fakulteto v Beogradu. S tem ukrepom je torej studij bogoslovja odpravljen tudi z univerz, kakor so že prej odpravili poučevanje verouka v vseh srednjih in ljudskih šolah.

POPRAVEK

V poročilu o pogrebu Ivana Avseneka v zadnji številki našega lista je treba popraviti sledeče tiskovne napake. Pokojni Avsenek je prišel na svoj dom 23. februarja (ne januarja). Umrl je 29. februarja ponoči. G. Melaher se je poslovil od pokojnega zadnji večer pred smrtjo. V četrtek, 2. marca (ne februarja), so pokojnika položili na mrtvaški oder.

Prav tako prosimo, da popravite napako v članku „Slovenska KP v Ljubljani“, natisnjenem na 3. strani. V petem stolpcu, v tretji vrsti od zgoraj navzdol, je treba popraviti številko 155.896 v 15.896, kolikor je bilo partijcev v Ljubljani 1. 1. 1967.

Avstrijci tako ekipno kot med posamezniki. Avstrijci imajo tudi večino zmag v prejšnjih tekmovanjih — 14-krat so zmagali ekipno, 7-krat pa posamezniki. Letošnje tekmovanje je bilo 20. februarja v Trbižu, kjer so iz Jugoslavije tekmovali tri slovenske ekipe, ki pa so se morale zadovoljiti z drugim, tretjim in osmim mestom. Druga ekipa je zasedla drugo mesto, prva, ki so jo sestavljali olimpijci, pa šele tretje. Med prvo deseterico se je uvrstilo sicer 6 Slovencev, vendar med prve tri nobeden. Zmagal je Avstrijec Banchler pred Cazzano (It.), Poirotom (Fr.), četrti je bil Jurman, peti Vanne (Avstr.), nato slede Mesec, Demšar, Stefančič ter Drago in Danilo Pudgar. Tekmovanje je bilo na 70-metrski skakalnici: Banchler je dobil 210,9 točk za skoka 73 in 73,5, Jurman pa 203 za skoka 72 in 72 metrov. Najdaljši skok je s 74,5 postavil Drago Pudgar. Slovenci so upali, da bo olimpijec uspešno zmagati v ekipnem tekmovanju — kar bi bilo prvič v zgodovini tega tekmovanja — pa so razočarali, posebno v prvi seriji skokov.

OBREDI VELIKEGA TEDNA
V SLOVENSKI HIŠI

Veliki četrtek, 30. marca, ob 19: Večerna maša, nato čiščenje sv. Rešnjega Telesa po temle redu: žene od 20—21; dekleta od 21—22; moške od 22—23; fantje od 23—24.

Veliki petek, 31. marca, ob 19: Berila, petje Trpljenja N. G. J. K., pridiga, prošnje, čiščenje križa, sv. obhajilo, križev pot

Velika sobota, 1. aprila, ob 22 (pričetek obredov ob 10 zvečer): blagoslov ognja in velikonočne sveče, spreved z lučjo, berila in litanije, blagoslov krstne vode, obnova krstnih obljub in slovesna sv. maša velikonočne vigilije.

TEOLOŠKI TEČAJ

Slovensko katoliško akademsko društvo pričenja v okviru dušnega pastirstva v Argentini v soboto, 15. aprila, drugi letnik teološkega tečaja za vse Slovence in posebno mladino, ki obiskuje vsaj pet letnik srednje šole.

Tečaj bo vsako prvo in tretjo soboto v mesecu od 17.15 do 19. Letošnji tečaj bo posvečen vprašanjem osnovne moralne teologije, med katere spadajo npr. vprašanja o človekovem končnem smotru, o človekovih dejanjih, o vesti in zakonu ter podobnih vprašanjih. Profesor bo isti kot lansko leto, dr. Alojzij Kukovica SJ.

Prijave za tečaj sprejema do nedelje, 9. aprila, Dušnopastirska pisarna in začasni predsednik SKAD-a Jože Dobovšek na telefonu 60-0643.

Za zrelo in samostojno življenje je danes bolj kot kdaj potrebno globlje in obširnejše poznanje moralnih načel. Enako nujno je to poznanje za pravilno presojanje tolikših novih problemov današnjega družabnega življenja.

Izšla je te dni knjižica: Pravi obraz Osvobodilne fronte, 1. zvezek. Knjižico dobiš lahko v Dušnopastirski pisarni v Slovenski hiši, ali pa jo naroči na naslov: Rev. dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué, Pcia. B. A., Argentina. Cena v Argentini 500 pesov.

Ukrajinska univerza, slovenski oddelek, opozarja slušatelje, da bo otvoritvena slovesnost letošnjega letnika 16. aprila, ne 9. aprila, kot je bilo objavljeno.

Pisatelj Karel Mauser med mladino. Mladinska maša bo v aprilu izjemno v nedeljo, 16. aprila, ob 9.30 v Slovenski hiši. Po maši v dvorani srečanje deklet in fantov s pisateljem Mauserjem. Vabita SDO in SFZ.

Slovenski srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka sporoča staršem in dijakom, da bo pričetek rednega pouka v soboto, 8. aprila, ob 15.30 v Slovenski hiši. Obenem vabimo vse starše na sestanek z gg. profesorji, kjer jim bodo nakazali snov, ki jo bodo dijakom v tem letu razlagali. Vabi profsorski zbor.

Slovensko gledališče v Buenos Airesu pripravlja v korist Zavetišča dr. Gregorija Rožmana s režiji g. Marjana Willenparta igro "Tennessee Williamsa", "Kristalne menažerije", ki bo v soboto, 22., in v nedeljo, 23. aprila, v Slovenski hiši na Ramón Falcón 4158. Podrobnosti bomo objavili v prihodnjih številkah.

Kuharski tečaj. Ga. Mira Ecker obvešča, da bo začela s kuharskim tečajem v San Justu, Almafuerite 3559, dne 18. aprila ob 19. Informacije in prijave telefonično na 651-3047 in 758-5795.

Za dobro voljo
Zakaj

Gospa vpraša svojo prijateljico: „Zakaj praviš plašču, ki ga imaš na sebi, limonin plašč. Saj ni rumen, ampak siv.“

„Tako mu pravim, ker sem morala denar zanj iz mojega moža dobesedno iztisniti.“

Ljudje so mirni, kadar so siti. Seveda pod pogojem, da niso vsega siti.

VESELO ALELUJO ŽELI VSEM
ROJAKOM IN PRIJATELJEM
DRUŠTVO SLOV. PRISTAVA

Opozarjamo na tombolo
23. aprila 1972

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

UNIV. PROF.
DR. JUAN BLAZNIK

Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855
C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
specialist za ortopedijo
in travmatologijo
Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

OBVESTILA

SOBOTA, 1. aprila 1972:

Ob 15 blagoslov velikonočnih jedil pri znamenju v Slomškovem domu.

NEDELJA, 2. aprila 1972:

V Domu v San Martinu po maši velikonočni zajtrk.

V Slomškovem domu slovenska Velika noč. Ob 17 velikonočni program (petje in recitacije) nato vstajenska sv. maša.

NEDELJA, 9. aprila 1972:

Slovenski dan. Celodnevna prireditev na Pristavi v Castelarju.

NEDELJA, 16. aprila 1972:

V Domu v San Martinu enajsta obletnica blagoslovitve.

Ob 10. uri redni občni zbor društva Slomškov dom.

SOBOTA, 22. aprila 1972:

C Slovenski hiši ob 20.30 igra v dveh dejanjih „Kristalna menažerija“.

NEDELJA, 23. aprila 1972:

Tombola na Pristavi v Castelarju.

V Slovenski hiši ob 18 ponovitev igre v dveh dejanjih „Kristalna menažerija“.

Slovensko gledališče Buenos Aires

priredi

V soboto, 22. aprila ob 20.30 in v nedeljo, 23. aprila 1972 ob 18. uri
v Slovenski hiši, Ramón Falcón 4158

igro v dveh dejanjih

KRISTALNA MENAŽERIJA

avtor: TENNESSE WILLIAMS

Režija in scena: Marjan Willenpart

igrajo:

Amanda, mati — ga. Radojica Kramer-Sušteršičeva
Laura, hči — ga. Majda Uršič-Volovškova
Tom, sin — g. Maks Borštnik
Jim, zakonski kandidat — g. Martin Kovačič

Vstopnina: pesos ley 6.— in 4.—

Čisti dobiček je namenjen v korist Zavetišča dr. Gregorija Rožmana

BLAGOSLOVLJENE IN SREČNE PRAZNIKE

KRISTUSOVEGA VSTAJENJA

ŽELI SVOJIM ČLANOM IN VSEJ SLOVENSKI

SKUPNOSTI V ARGENTINI

Zedinjena Slovenija

VSEM ROJAKOM TER MLADINI V DOMOVINI IN TUJINI

želita veselo Veliko noč

**Slovenska
dekliška
organizacija**

**Slovenska
fantovska
zveza**

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO

Vesele velikonočne praznike

želi članom in prijateljem

odbor Našega doma v San Justu

Srečne praznike Kristusovega poveljanja želi odbor

SLOVENSKEGA ZAVETIŠČA DR. GREGORIJA ROŽMANA

Vsem pomoči potrebnim rojakom, članom in dobrotnikom zavetišča
Iz hvaležnosti za upanje našega vstajenja podprimo gradnjo zavetišča

Martín Fierro 4264

San Justo

Milosti polne in vesele praznike Vstajenja
želi vsem slovenskim rojakom po svetu

SLOMŠKOV DOM V ARGENTINI

17. SLOVENSKI DAN

9. aprila 1972 na Pristavi pod geslom

„Slovenec sem, Slovenec čem ostati“

Spored:

Ob 11.30: sv. maša za vse Slovence z govorom g. msgr. A. Oreharja

Ob 13.—: skupno kosilo

Ob 16.—: Govor pisatelja g. Karla Mauserja
nastop otroškega zbora iz Slovenske vasi pod vodstvom
ge. Zdenke Jan
nastop folklorne skupine s Pristave

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja učiteljskega sveta ZS bo v četrtek, 6. aprila, ob 20 v Slovenski hiši. Vabljeni vse učiteljstvo.

Gospod pisatelj Karel Mauser nas bo obiskal. Prišel bo 7. aprila in bo govoril na Slovenskem dnevu.

Slovenski dan bo na belo nedeljo, 9. aprila, na Pristavi. Gospe in gospodične prosimo za pecivo.

Opozarjamo vse na velikonočno radijsko oddajo, ki bo na veliko soboto ob 17.34 na radio Antartida.

Upravni svet ZS se bo sestel 21. aprila ob 20 v društvenih prostorih.

Slovenski dom v San Martinu

želi vsem Slovenkam in Slovencem vesele in blagoslovljene
velikonočne praznike ter vse pristrčno vabi na

PROSLAVO ENAJSTE OBLETNICE
BLAGOSLOVITVE SLOVENSKEGA DOMA
V SAN MARTINU

KI BO V NEDELJO, 16. APRILA 1972

Spored:

Dopoldne ob 11 bo v dvorani doma daroval sv. mašo
msgr. Anton Orehar

Po sv. maši bo udeležencem na razpolago
kosilo v prostorih doma

Popoldne točno ob 15.30

AKADEMIJA

s sodelovanjem šole, Slovenskega pevskega
zbora, krožka SDO in odseka SFZ
Slavnostni govornik na akademiji bo
pisatelj KAREL MAUSER
Po akademiji

Ljudska veselica

Srečne in vesele praznike Gospodovega vstajenja vošči vsem
svojim članom in rojakom

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z z. o. z.

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

Tel. 658-6574

Vesele, blagoslova in milosti polne velikonočne praznike
želi vsem odjemalcem in rojakom

pohištveno mizarstvo

BIVEGRO

Rep. de Chile 3036

Tel. 651-3452

San Justo

BLAGOSLOVA POLNE PRAZNIKE VSTAJENJA GOSPODOVEGA

želi vsem Slovencem

CACES s. r. l.

slovensko keramično podjetje

Pedro Molina 130-42

Guaymallen - Villa Nueva

Mendoza

V globoki žalosti sporočamo vsem prijateljem in znancem, da
nas je za vedno zapustila nad vse ljubljena žena, mati, svakinja gospa

Marija Ignacija Ravnik roj. Albino

Po težki bolezni je umrla v Córdoba dne 21. marca 1972.
Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Žalujejoči:

mož: Zvonko;

otroci: Vesna, Zvonko, Andrej in Ivan
ter ostalo sorodstvo.

Córdoba, Buenos Aires.